СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 50. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го БЕРЕЗНЯ 1950. No. 50. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 3, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

У КОНГРЕСІ ДОМАГАЮТЬСЯ ЗМІНИ ОБОРОННИХ ПЛЯНІВ

Вашингтон, 1 березня. — Комісія збройних сил палати репрезентантів сформулувала зазив до основних змін у плянуванні й адміністрації краєвої оборони. На підставі студій свідоцтв знавців, складених підчас переслухань, комісія видала звіт, в якому пропонує точнішу цивільну контролю над військовим управлінням і правильніше пристосування в практиці обєднання збройних сил. Комісія прийшла до висновку, що для скріплення оборони краю потрібні такі зміни: 1. Найвища оборонна організація, звісна під іменем Краєвої Ради Безпеки, повинна зясувати цілі змагань краю до миру й забезпеки так, щоб військові кола не мусіли перебирати відповідальности тільки на підставі згодагу; 2. Конґрес повинен дістати інформації про відношення між засадами атомової війни і теперішньою стратеґією, щоб могти послугуватися ними як вказівкою при ухвалюванні фондів; 3. систему Спільних Голов Штабів треба придумати так, щоб головство в них переходило по черзі з одного начальника на другого; 4. в департаменті оборони мусить існувати зрозуміння традиції служби й льояльности і тому треба виминати поспішних усувань зі служби за вислови поглядів одиниць; 5. при плянуванні ролі повітряних сил автори плянів повинні призначувати відповідну ролю теж повітряним силам фльоти й маринарського корпусу; 6. треба більшопо перехресного освідомлювання збройних сил через творення спільних осередків усіх ділянок оборони й маневрів для них. Комісія прийшла до висновку, що на ділі всі три ділянки збройних сил мають свої недомагання й тому потрібні досліди над ними.

ТРУМАН ГОДИТЬСЯ ПЕРЕДАТИ СЕНАТОВІ ДОКУМЕНТИ ПРО ЛЬОЯЛЬНІСТЬ УРЯДНИКІВ.

Президент Труман змінив свою думку в справі перегляднення сенатом документів про льояльність урядовців департаменту стейту й заявив, що він відступить їх до вжитку підкомісії, яка прослідкує закиди, що в департаменті працюють комуністи. Президент згодився на те після довшої застанови, щоб помогти відбити закиди сенатора Джозефа МкКарті, що в тому департаменті працює 81 комуністів.

ЩЕ ОДИН СВІДОК В КОНҐРЕСІ ВІДМОВЛЯЄ СВІДОЦТВА.

Комісія неамериканських діянь палати покликала Джана Лумиса Шермана з Лос Анджелес на виснення, чи справді він стояв на чолі підпольного совєтського бюра в Токіо для ведення комуністичної агітації в Японії в порозумінні з американськими комуністами. Цей [illegible] проти Шермана Витакер Чемберс, який признався, що за часів своєї праці в федеральнім уряді передавав Шерманові матеріяли. Свідоцтво Чемберса, складене давніше на тайнім засіданні комісії, відчитав слідчий агент комісії, Луїс Дж. Россел. Шерман відмовився складати зізнання, заявляючи, що його відповіди можуть обвинуватити його самого. Він навіть відмовився сказати, чи знає Чемберса або Гісса, якого федеральний суд у Ню Йорку засудив на пять років тюрми за кривоприсягу при відпеканні шпигунства в користь Совєтів.. Шерман був колись деканом одного каледжу, а перед тим був юнійним організатором, журналістом, шофером, і нічним сторожем.

К.І.О. ДАЄ ДОЗВІЛ УРЯДОВІ НА ОБВИНУВАЧЕННЯ БРИДЖЕСА.

Сан Франсиско. — Член Верховного Суду Злучених Держав, Там К. Клерк, висловився в 1948 р., що Ґері Бриджес, голова юнії докових робітників на Західному побережжі, „є небезпечним для країни" підчас холодної війни і що щось треба зробити, щоб усунути його з його впливового становища в юнійнім русі. Теж виявилося, що Конґрес Індустріяльних Організацій заявив, що він не буде противний, якщо федеральний уряд почне судове поступування проти того провідника робітничих юній на Заході. Свідоцтво в згаданих справах склав на суді проти Бриджеса Мервин Ратборн, колишній товариш Бриджеса і важливий член Комуністичної партії, який знав його від 1935 р. Ратборн мав доступ до Білого Дому підчас війни і був особисто зазнайомлений з панею Елінор Рузвелт. Він був назначений Білим Домом членом Дорадчої ради Адміністрації Молоді. В 1948 він був покликаний на роправу суддею Кларком і почув від нього опінію про Бриджеса. Кларк сказав уже тоді, що на випадок стріляної війни Комуністична партія буде становити пяту колону проти Америки. Ратборн розмовляв теж з урядовцями К.І.О., а це з Филипом Мореєм і Джеймсом Кареєм і вони сказали, що суд над Бриджесом не буде нападом на К.І.О.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ВИЖИДАЄ ПРИСУДУ.

Триднева судова розправа над маєнерською юнією за непослух федеральному судові вже покінчилася і суддя Ричмонд Б. Кіч з Дистриктового Суду у Вашинґтоні приготовляє присуд. Підчас розправи прокуратор доводив, що наказ юнії до своїх членів, щоб вони верталися до праці, був тільки удаваний, а не щирий і тому майнери вийшли самочинно на страйк, а потім відмовилися вертатися до праці. Коли б суддя прийшов до заключення, що воно так було, тоді юнія може бути покарана не тільки цивільно, але кримінально.

ЛІЛЕНТАЛ ПРОТИ ЗАСТРАШУВАННЯ КІНЦЕМ ЛЮДСТВА.

Ню Йорк. — Дейвид Ліліентал, недавній голова комісії атомової енергії, у своїй промові на прилюднім зібранні в Тавн Голл, обговорював можливості небезпеки водневої бомби, одначе не погоджувався з чотирма науковцями, які застрашують країну кінцем людства на випадок її вибуху. Він казав, що такі твердження є перебільшені.

МІНІСТРИ ТРЬОХ КРАЇН ПЛЯНУЮТЬ ЗІБРАННЯ У ВАШИНҐТОНІ

Вашинґтон, 1 березня. — Міністри закордонних відносин дванадцяти держав, що обєдналися в Північно-Атлантійськім Оборонним Пакті плянують більше зібрання, щоб передискутувати економічні й політичні проблеми, які стоять перед Західним світом. Лондонське міністерство оприлюднило, що зібрання відбудеться в Европі. Одначе, заки таке зібрання буде скликане, міністри трьох Великих Потуг, тобто Америки, Англії й Франції, відбудуть своє засідання у Вашинґтоні. Ціллю нарад буде підшукання способів для стримання комунізму від Західної Европи в переконанні, що самі військові підготування не є вистачальні для такої цілі.

МекМАГОН ЗА ПЕРЕГОВОРИ В МОСКВІ

Сенатор Брайен МекМагон, голова спільної конґресової комісії атомової сили, зголосив у промові до повного сенату проєкт „мирового хрестоносного походу" через скликання відповідних конференцій в Західному світі, а вершком тих конференцій мав би бути зїзд Генеральної Асамблеї Обєднаних Держав у Москві. Сенатор вжив у промові вислову, що „сьогоднішній мир є більше загрозливий ніж усі колишні війни" і що „ми вичерпали вже всі нагоди, за виїмком останньої" та, що продовжування холодної війни призводить до реґіментації й до велетенських видатків. Для переведення „хрестоносного походу" МекМагон вважає за необхідне негайне обєднання Західних країн, а коли опісля зїдеться Асамблея О.Д. в Москві, тоді при допомозі радієвих промов можна буде освідомити російський нарід про небезпеку.

ЗГАДУЮТЬ УКРАЇНЦЯ НА КАНАДСЬКО - АМЕРИКАНСЬКИХ МАНЕВРАХ

Ст. Луїс, Мо. — У щоденнику Ст. Луїс Повст-Диспеч з 21 лютого поміщена довша телеграма з Донджек Ривер, в території Юкон, у якій недавно відбулися канадсько-стейтські маневри. Там відзначилася американська група Шістдесята Скадрона Бійців, яка витримала до сотні годин у бою. Вона була б могла втриматися й 200-300 годин, якщо б було подостатком газоліни. Майор українського роду, Тарас Попович з Клівленд, Огайо, командант Шістдесятки казав, що Стріляючі Зірки вживали керосини, або NP-1, коли вперше приїхали до Аляски. Тоді творилися водні криги, а машини треба було наперед розгрівати. Щоб узяти участь у боях якстій, не було тоді мови. Тепер, як каже Попович, усунено вже половину подібних турбот, бо вживають високо-октанової газоліни.

Попович, сказано в телеграмі, це летун-ветеран. Коли мав 30 років, був приміщений в Елмендорфі в червні 1948 р. і є ентузіястом в підбігуновім літанні. Він зголосився до летунського відділу в 19 році життя, відбув механічну школу, потім школу летунських кадетів. Від рр. 1941 до 1945 він був інструктором в удосконаленій тактиці.

МОЖЛИВІСТЬ ПЕРЕДАВАННЯ „ГОЛОСУ АМЕРИКИ" В УКРАЇНУ ЧЕРЕЗ ГРЕЦІЮ

Атени, 2 березня. — З місцевої американської амбасади поінформовано, що з сьогоднішнім днем починає працювати нова могутня американська радіовисильня недалеко Сальоніки, віддалена не цілих 17 миль від кордону опанованої Совєтами Болгарії. Радіостанція передаватиме „Голос Америки" до Балканських країн та до самого Совєтського Союзу. В повідомленні зокрема підкреслюється, що державний департамент вважає цю нову радіовисильню головно пригожою до передачі „Голосу Америки" в Україну.

ДОМАГАЮТЬСЯ РІШУЧОЇ АКЦІЇ В СПРАВІ ЯПОНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В СОВЄТАХ.

Токіо, 2 березня. — Австралійський представник в Контрольній Раді Союзників в Японії вчора гостро критикував становище ген. МекАртура в в справі японських обвинувачень проти Совєтів за задержання досі великої маси японських полонених та звільнювання тільки тих, що дали себе „перевиховати" на комуністів. Австралійський представник домагався від ген. МекАртура більш рішучих заходів в цій справі.

ЧЕРГОВА НАПАСТЬ СОВЄТІВ НА ФІНЛЯНДІЮ

Лондон, 2 березня. — Московська радіовисильня сьогодні вранці повідомила, що в згаданій вже вчора новій совєтській ноті до Фінляндії в справі видачі „воєнних злочинців" совєтський уряд обвинувачує Фінляндію в порушенні її мирових зобов'язань та погрожує „наслідками". В ноті стверджується, що Совєти вже від вересня 1947 року домагаються від Фінляндії видачі 300 російських воєнних злочинців та що Фінляндія досі видала тільки 24, хоча „всі особи, обвинувачені совєтським урядом, є відомі урядові Фінляндії" та що „фінські власті свідомо охороняють їх перед видачою Совєтському Союзові".

НОВОПРИБУЛА УКРАЇНКА ВИГРАЛА КОНКУРС В „ГОЛОСІ ДЕМОКРАТІЇ"

Честер, Па., 2 березня . — Місцевий „Таймс" з 23-го березня повідомив, що між чотирма фіналістами в конкурсі „Голосу Демократії", влаштованому Молодечою Палатою Торгівлі у Вашинґтоні, була теж 17-літна українка Ярослава Хомяк, яка тільки три роки тому приїхала до цеї країни з європейської скитальщини і тепер живе у Вілмінгтон, Делевар. Рівночасно з повідомленням поміщено теж фотографію Ярослави Хомяк, якій на окремому прийнятті в готелі Статлер у Вашинґтоні вручено відповідний диплом та чек на 500 долярів. Головним промовцем на прийнятті був д-р Ірл Дж. МекҐрат, комісар виховання.

ТРАДИЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ НОВОГО БРИТАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

ЛЕЙБУРИСТИ ПІСЛЯ ВИБОРІВ ПРОВІРЮЮТЬ СВОЮ НАЦІОНАЛІЗАЦІЙНУ ПРОГРАМУ

Лондон, 2 березня. Вчора тут серед традиційних церемоній відкрито новий, тринадцятий в цьому сторіччі парлямент Британії. Стверджується, що з недавніх передвиборчих антаґонізмів і полеміки не залишилось жадного сліду, як старі і нововибрані члени Палати Громад з найбільшою врочистістю і достойністю занімали свої місця. Зібрані влаштували велику овацію двом керівникам головних партій, прем'єрові Етлі та Винстонові Чорчилеві. Вчора парлямент зібрався ще тільки для полагодження формальностей, головно вибору президії. Властиве і офіціяльне відкриття парляменту відбудеться в найближчий понеділок і його започаткує престольною промовою король Юрій. В міжчасі, лейбуристські члени парляменту, що цим разом мають більшість тільки сімох голосів в порівнянні з більшістю 140 голосів в попередньому парляменті, відбули нараду та рішили затримати в своїх руках владу, як довго їм це тільки пощастить. Премієр Етлі та інші визначні представники заступали думку необхідности провірити свою передвиборчу програму, з огляду на вислід виборів, зокрема вважаючи за необхідне відступити від багатьох плянів і точок дальшої націоналізації. Інші посли а то й члени уряду вважали, що треба цю програму повною силою здійснювати, але їх була меншість. Передбачу-

ВАЖКІ НАСЛІДКИ КОМІНФОРМІВСЬКОЇ БЛЬОКАДИ ЮГОСЛАВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Београд, 2 березня. Зорганізована керованим Москвою Комінформом господарська бльокада Югославії має вже сьогодні важкі наслідки для югославського господарства, стверджується тут в поінформованих колах. Це не тільки заставило уряд маршала Тіта багато в дечому змінити свій первісний п'ятирічний плян, але вже й серіозно вичерпало югославські магазини споживчих дібр, важливих сирівців, транспортових засобів і машинерії. Комінформ не задовольняється тільки самою бльокадою, але організує теж в самій Югославії господарські саботажі на велику скалю.

ТІТО ДІСТАВ НОВУ ПОЗИЧКУ З АМЕРИКИ

Юнайтед Стейтс Експорт-Імпорт Банк визсигнував $20,000,000 нової позички для Югославії, щоб ця країна могла заплатити за різнородні американські вироби і втримати на належній висоті югославську валюту в її торгівлі між Сходом і Заходом.

ФУКС ЗАСУДЖЕНИЙ НА 14 РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ

НАЙВИЩА КАРА ДЛЯ НАЙБІЛЬШОГО СОВЄТСЬКОГО ШПИГУНА В БРИТАНІЇ.

Лондон, 2 березня. — Найвищий британський суддя засудив вчора натуралізованого британця німецького походження, д-ра Клявса Фукса, на 14 років ув'язнення за видачу Совєтам рішальних для оборони Заходу таємниць атомічної бомби. Це є найвища кара, передбачена британським законом за такий злочин. 38-літній Фукс, що в 1933 році втік перед Гітлером до Анґлії побоюючись переслідувань за свої комуністичні переконання та в 1942 році дістав британське громадянство, вважався науковим ґенієм і був одним з трьох найголовніших осіб в британських дослідах атомічної зброї. Він признався до видачі Совєтам таємниці, від якої залежить не тільки доля Британії і західної цивілізації, але дослівно доля людського роду. В мотивах присуду суддя ствердив, що Фукс допустився під цим оглядом найбільшого злочину зради в історії. Засуд видано за чотири конкретні випадки передачі Совєтам атомічної таємниці в часі між 1943 і 1947 роками, з того два рази в Америці, раз у Ню Йорку і раз в Бостоні, та два рази в Англії. Суддя теж ствердив, що вже після арешту Фукс передав Британії важливі таємниці, тільки не окреслив їх ближче і не сказав до чого вони відносяться: до самої атомічної зброї чи до совєтської шпигунської сітки. Фукс зі свого боку ще додав, що він поповнив ще одну зраду, іменно, зраду свого мозку. В суді обвинувачував найвищий державний прокуратор, сер Гартлі Шокрос, а боронив адвокат Дерет Куртіс Беннет, той сам, що заступав перед судом „лорда Гав-Гав" зрадника з гітлерівського радія під час війни. Ця безприкладна зрада Фукса у відношенні до гостинної країни має свою первопричину в комуністичному наставленні Фукса. Хоча зраду Фукса раніше виявило американське Еф Бі Ай, Фукс теж сам і без будь-якого впливу зі зовні та ще як вільна людина виявив свій злочин з хвилиною, як почав сумніватися щодо правильности совєтської політики. Суддя ствердив, що тої шкоди, яку Фукс заподіяв людству своєю зрадою, вже ніколи не можна буде направити. Під час суду, як і під час слідства не виявлено, які саме інформації Фукс передав Совєтам, стверджуючи тільки, що вони були рішального значення.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ КОМУНІСТИЧНА ВІЙНА ПРОТИ „КОКА-КОЛА".

Париж, 2 березня. — Добившись в Національній Асамблеї ухвали закону про можливу заборону продукції, привозу і продажу в країні популярного американського напитку кока-кола, французькі комуністи ухвалили вчора резолюцію, домагаючись поправки закону в тому напрямку, щоб в ньому була ще додана виразно назва кока-кола і не тільки загальне окреслення „рослинного напитку". В інших колах, включно з офіціяльними, висловлюється гостру критику ухваленого закону, вважаючи його постанови типовим комуністичним нонсенсом.

20% НІМЕЦЬКОГО БЮДЖЕТУ НА ОКУПАЦІЙНІ КОШТА.

Бонн, Німеччина, 2 березня. — Західні високі комісаріяти в Німеччині вчора встановили німецькі окупаційні кошта на приблизно 1,000,000,000 долярів, що становить около 20% західно-німецьких федерального і краєвих бюджетів. Ці кошта охоплюють вдержання окупаційних військ та все з цим зв'язане, включно з вдержанням та майбутньою опікою переміщеними особами. Німці мали б покрити теж частину коштів недавнього повітряного „ліфту". Докладні цифри окупаційного бюджету мали б бути проголошені в найближчих днях. З німецьких кол заповідають, що канцлер д-р Аденауер, від імені німецького уряду, збирається зголосити цілий ряд застережень проти цих коштів.

П'ЯТЬ ДОГОВОРІВ МІЖ ФРАНЦІЄЮ І СААРЩИНОЮ.

Париж, 2 березня. — Після трьох тижнів інтензивних нарад між представниками Франції і автономної области Саарщини, дійшло до порозуміння між обома партнерами в таких п'ятьох важливих справах: 1. Включення залізниці Саарщини у французьку залізничу систему; 2. Дозвіл громадянам Саарщини на ведення підприємств у Франції і навпаки, французькі громадяни зможуть це саме робити в Саарщині; 3. Договір щодо найголовніших спільних господарських проблем; 4. Порозуміння відносно статуту французького високого комісаря в Саарщині, що в дальшому буде дипломатичним представником; 5. Остаточне полагодження довгих дебат щодо копалень вугілля в Саарщині. Загальною характеристикою цих договорень є господарські концесії Саарщини в користь Франції, в заміну за французькі автономні концесії в користь Саарщини.

ЗАСУДИЛИ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ В ЕСПАНІЇ.

Мадрид, 2 березня. — Місцевий суд засудив на кару ув'язнення від одного до 12 років чотири жінки і двох чоловіків, обвинувачених за переховування підпільників проти режиму ген. Франка. Цього проступку вони допустилися три роки тому.

ЗАПОВІДАЮТЬ ІЗРАЇЛЬСЬКО-ЙОРДАНСЬКИЙ ДОГОВІР.

Тель Авів, 2 березня. — Після довших переговорів тут заповіджено можливість остаточнопо порозуміння між Ізраїлем і Йорданом, що мало б бути потверджено окремим п'ятирічним договором про ненапад. В договір мав би бути включений теж цілий ряд взаємних концесій між обома країнами, між іншим, право вільного користування портом Гаїфа для Йордану.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

AMERICAN RED CROSS

Кожного року Американський Червоний Хрест дає нам завчасу знати, що надходить березень. Надовго перед тим місяцем ведеться підготовча акція по 3,700 філіях і яких 5,000 відділах АЧХреста, розкинених по цілій країні, так, що з днем 1. березня весь апарат є уже готовий до праці. Брати участь в цій кампанії, це особлива честь, а виконувати поручення АЧХреста вважається традиційним сповнюванням благородного обовязку. Так американці гляділи досі на завдання Червоного Хреста й допомогу, яку вони повинні кожного року давати цій установі. Тому хоч які великі були вимоги АЧХреста в часі війни, американський нарід навіть тоді давав цій інституції більше, як вона вимагала. Одначе чуда в цьому не було, а була добре зорганізована акція з десятками тисяч помішниць, що добровільно й безплатно віддавали свій труд і впродовж цілого місяця березня ревно працювали, щоб АЧ Хрест дістав такі матеріяльні засоби, які йому потрібні на дальшу гуманітарну акцію. Тих добровольців ніколи не бракувало. Навпаки, їх ряди з кожним роком побільшались. Тільки цього року зайшла цілком несподівано зміна. Добровольців стало багато менше, ніж давніми роками. Це так затрівожило АЧХрест, що вибрався у довшу дорогу, щоб провірити причину цього явища сам діючий президент цеї установи, яким тепер став — Джордж Кетлет Маршал (почесним предсідником АЧХреста є завжди кожночасний президент Злучених Держав).

Багато людей не може зрозуміти, чому уряд не дає з державної каси грошей, потрібних на акцію АЧХреста, який добре записався в часі війни допомагаючи американським воякам та старається і в часі миру за них памятати, а особливо за таких, що стали інвалідами. Витрачаємо, мовляв, біліони з державної каси на різні „допомоги", а тут „жебраємо" цілий місяць, щоб зібрати відносно малу суму. На це відповідають, щоб з нами всіми сталось, коли б ми так поліквідували одну благородну акцію за одною і ждали тільки на „добродія" з „державної каси". Мабудь не прийшлось би тоді довго ждати, щоб цей „добродій" заопікувався б уже й усім іншим нашим життям, так, що наша індивідуальна ініціятива не потребувала б думати. Зате думав би хто інший, а ми були б тільки примусовими виконавцями. Маючи це на увазі зрозуміємо, чому в Америці чи не кожного тижня якась „кампанія" — не тільки грошева! — що має в основі якісь глибокі мотиви, що хоче нас ублагороднювати і вчити, як треба у вільній країні діяти і поводитись, щоб одні з одними жили в мирі й згоді й собі помагали. Видно, що в цій ділянці не все гаразд, коли треба було цього року навіть АЧХрестові вибрати доброго „стратега" і „політика", бо самого ген. Маршала, щоб при помочі його авторитету та талану не дати занепадати в Америці таким благородним акціям, які служать високим ціллям, а спираються виключно на добровільній праці й добровільних датках, складаних усім громадянством, старими і молодими, включно зо шкільними дітьми.

Американські українці, а зокрема наше жіноцтво, завжди попирали ревно кожну збіркову акцію АЧХреста. Не сумніваємось, що так буде і цього року. До того й українська справа вимагає, щоб українське імя було записане якнайкраще теж і в цій установі.

„Етнічний" спір в Ню Мексіко

На сході мало хто звернув увагу на звідомлення преси про творення „Незалежної Демократичної Партії" у стейті Ню Мексіко. Зате інакше зо знавцями політичних відносин у західній частині Злучених Держав, що поспішились з вияснениями, що це означає. Показується, що під назвою „Незалежної" Демократичної Партії криється „етнічне" питання. Як таке воно стає інтересним для ширшого загалу населення.

У стейті Ню Мексіко є три групи населення, а може й три „раси": такі американці, як у східних стейтах; індіяни різних племен, які, по найбільшій частині, не мають права голосування; а вкінці „мексиканці", тобто люди латинсько-еспанської культури, яких батьки були або еспанськими конкістадорами або справжніми мексиканцями, заки ця територія припала Злученим Державам. Вони тепер називають себе „новими мексиканцями" як і інші мешканці того стейту, але вживають здебільша еспанської мови. Інших ново-мексиканців вони називають „анґльо", а в множині це виходить на „анґльос".

Ще перед десяти роками мексиканці мали в стейтовій політиці більшість і відповідно до того могли опанувати політично-партійні відносини. За статистикою в 1938 р. не-індіянське населення стейту обіймало 52 відсотків мексиканців і 48 відсотків анґльосів. Загальне число населення досягло тоді 525,000. Бюро бизневових дослідів перевело свою статистику в р. 1947 і виказало, що населення в тому році виносило 651,000 голов, тобто зросло на 25 відсотків.

При дальших дослідах виявилося, що 125,000 нових громадян це в більшій частині анґльоси, які прийшли на працю при військових установах, при нових нафтових закопах, на ново-наводнених фармах або в шахтах. Внаслідок такого руху кількість анґльосів зросла до 60 відсотків усього новомексиканського населення, а кількість мексиканців відносно змаліла.

Мексиканці мають подавляючу більшість у північній частині стейту і там її досі затримують. У південній частині переважають тепер анґльоси тому, що вони напливають з сусідного стейту Тексас і заселюють компактною масою повіти південно-східнього Нового Мексіка.

Більшість членів стейтової леґіслятури завжди походила з північної частини стейту і в ній були заступлені обі етнічні групи, як мексиканці так і анґльоси, одначе мексиканці мали завжди нагоду вибрати більшість своїх людей на кандидатів при правиборах до Демократичної й Республиканської партій і так довгі роки в їхніх руках спочивала стейтова влада. Сенатор Денніс Шавез походить з волі мексиканців, а побіч нього є багато стейтових урядовців, які вийшли з вибору як кандидати Демократичної партії.

Одначе в Демократичній партії опинилися теж кандидати з південних повітів, в яких більшість населення вважається за анґльосів. Коли в 1949 році прийшло до нового поділу стейту на виборчі округи, демократи хотіли переперти свої пляни і повикравувати виборчі округи так, щоб у них була демократична більшість. Під знаком партійности південні демократи прилучилися до південних і незамітно вийшло так, що в багатьох нових округах анґльоси мають спроможність вибрати своїх кандидатів і цим робом опанувати стейтову леґіслатуру.

Саме тепер ідуть приготування до правиборів для вибору губернатора, які відбудуться 6 червня. Тому, що мексиканці хочуть надальше втримати свою владу, вони висувають на це становище свого кандидата. Анґльоси ставлять зуба свої домагання і хочуть поставити свого кандидата. Тому, що нові анґльоси поселилися компактно в повітах на границі Тексасу, вони називають себе часто „малими тексанцями". Оці „малі тексанці" погрожують, що на випадок програ при правиборах, вони зорганізують свою „Незалежну Демократичну Партію". Це здивувало давніх політиків, бо досі „малі тексанці" не займалися політикою, тільки господарськими справами, головно загосподаруванням фарм і експлуатацією нафтових джерел, а тепер, як бачимо, посягають вже й по політичні впливи.

Тут треба згадати ще й про Республіканську партію, яка втратила свої впливи в Ню Мексіко тому 20 років. Коли тепер підносять голову „малі тексанці" і заповідається на розбиття партійної єдности демократів, республіканський провід пильно заходиться використати положення видвигаючи гасло „покінчити з теперішньою скорумпованою стейтовою машиною". Іншими словами республиканці хочуть скористати з „етнічного" спору за владу.

У спільному інтересі

Маємо на думці інтерес українського загалу та української справи. В їх бо інтересі усі ми як в своєму приватному так і громадському житті мусимо виявити максимальну добру волю і дбайливість в підході та оцінці цілого комплексу наших справ, мусимо уважно їх проаналізувати, бо тільки тоді ми зможемо зайняти правильне становище, як в їх теоретичній оцінці так і в нашому практичному поступуванні.

Видвигаємо це твердження і ці потреби не без причини, як і не перший раз. В нашій редакційній роботі ми кожного дня зустрічаємося, посередньо і безпосередньо, з найбільшими недомаганнями власне під оглядом правильного підходу і справедливої оцінки поодиноких наших суспільних справ, що може мати фатальні наслідки в їх дальшому розвитку. Ми далекі від того, щоб там у всьому добачувати „ворожу руку" чи хоч би тільки злу волю. Натомість щораз більше приходимо до переконання, що нашим найбільшим ворогом та до деякої міри первопричиною більшости наших нещасть є наша поверховність в підході та оцінці поодиноких справ, наше витягування з рукава всіх судів і засудів переважно на підставі того, що нам здається, яке не завжди мусить покриватися з дійсністю. У висліді — наші висновки є неправильні, а за тим йде й наше неправильне поступування. Але вернімо до конкретних фактів.

Українці поза залізною заслоною мають тепер дві найголовніші проблеми: рятувати і остаточно врятувати нову еміграцію та робити все можливе для добра української справи, і це все під кутом визволення України. Рямці, вимоги і можливості цих завдань дуже широкі та різноманітні і часто залежні від терену, часу і обставин. Передумовою успіху праці в усіх цих напрямках є у великій мірі глибоке знання терену і обставин та вміння їх використати. Ясно, що люди вже якнебудь вкорінені на місцях допускають можливість найбільшої компетентности щодо цих знань та поінформованости. Але це не виключає теж, що бистрі та аналітичні одиниці можуть часто збагнути новий терен не гірше автохтонів, а то ще й ліпше, якщо їх зір не є притемнений жадними пересудами чи упередженнями. Якщоб до таких глибоких спостережень додати ще відповідні студії терену і обставин і відповідне загальне знання, тоді можна б і відповідно зменшити можливості помилок.

Як йдеться про український загал на всіх просторах та в усіх обставинах тоді під оглядом правильної інформації має рішальне значення преса. Бо тільки правильна, об'єктивна і вичерпуюча інформація може допомогти зорієнтуватися в положенні цілости української справи та її вигляда. Інші засоби інформації, включно до приватних листів, грають під цим оглядом теж немаловажну ролю.

Як мається під цим оглядом справа у нас? Факти переконують, що жалюгідно, якщо вже не каригідно. Наш погляд на більшість наших навіть найосновніших справ переходить через стільки „призм" особистого, групового, релігійного, політичного, господарського і т. п. порядку, що заки він „оформиться", він часто не тільки не відповідає дійсності, але й її діяметрально противорічить. Як до того додати невігластво, нехіть вглибитися в справу та простудіювати її основно від самих її причин, тоді дістанемо той жалюгідний образ, що його замашисто пробують часто малювати спантеличеному громадянинові всілякі доморослі інформатори та коментатори. Скільки шкоди вони вже цим накоїли, один Господь відає. Недаром твердив колись Франко, що в загрозі найбільшим злочином було б дати дурневі перо в руки. Звичайно, в демократичній системі — Богу дяка — немає цензури, немає жадних обмежень під оглядом інформації. Але тут з тим більшою силою і строгістю діє та зобов'язує етика, мораль, почуття і свідомість відповідальности.

Фактів на видвигнені твердження можна б навести багато, забагато навіть на наші обставини. Поминаючи інші справи, вистачить згадати тільки ті речі, що написано досі в українській европейській пресі про американських українців, від відомого „Подуву нового вітру" в „Українській Трибуні" починаючи, через однаково безпідставні як і без відповідальні невігластва „Коментатора" в паризькому „Українцеві-Часі" про ЗУАД Комітет, аж до останніх „міркувань" про „національно-культурне життя української еміграції в США" А. Ю. в „Українських Вістях".

Суть цілком не в критиці. Навпаки. Кожну оправдану та відповідно аргументовану критику можна б тільки повітати. Вона нам навіть дуже потрібна. Суть теж не в розбіжності поглядів. З них бо теж може вийти не одна творча думка. Діло в невігластві. Діло в тому, що в цих інформаціях вже в перших рядках зустрічаєте не думки, не враження і не спостереження, але твердження цілком або більше чи менше не згідні з фактичним станом речей. Зустрічаєте, властне, це незнання, якого не можете собі ані вияснити ані виправдати. Як можна, наприклад, дискутувати з автором критики праці ЗУАДКомітету в Европі, який твердить, що „ввесь персонал ЗУАДКомітету, включно з п. дир. Смуком, платний ІРО-м", тоді як у нас вже воробці знають, що ІРО платить тільки помічні місцеві сили, а ввесь персонал, присланий з Америки, є оплачуваний ЗУАД Комітетом? Це тільки для прикладу. Ще більш характерні своїм незнанням твердження та „аналізу" американсько-українського життя можна б навести зі згаданої вже статті А. Ю. про „Національно-культурне життя української еміграції в США", надрукованої в ульмівських „Українських Вістей". Не кажемо студії, але якщоб автор тої статті знав бодай приблизно і тільки дуже поверховно обставини в Америці, якби був бодай почув про відносини серед інших етнічних груп, на які він навіть покликується, тоді він і не обманював би себе, редакцію газети та її читачів міркуваннями, що від дійсности та її можливостей є дальші ніж Европа від Америки.

Автор згаданої статті легкою рукою засудив всеціло і без відклику американських українців, все їхне життя і всю їхню працю, бо вони не створили шкіл, театрів, наукових інституцій, видавництв і варстатів, в яких можна б затруднити учителів, мистців, вчених, письменників та інших професіоналістів, що в останньому їх спроваджено з Европи та які „мусять замітати і чистити будинки та вулиці на вільній американській землі". Це є для автора критеріям всього. А чи він знає скільки народних домів і церков ті українсько-американські „національно-політичні анальфабети" побудували, чи він знає скільки долярів вони вислали на те, щоби тих професіоналістів та інтелігентів виховати в „Старому Краю", чи він знає скільки фондів пішло на визвольну боротьбу українського народу і чи він знає, що ці „національно-політичні анальфабети" проломали найбільший мур та записали найгідніше ім'я України в Америці?

Підкреслюємо, що ми могли б тільки привітати критику нашого життя, бо й це життя далеке від ідеального. Але ця критика повинна б базуватися на фактах і аргументах, вона мусіла б виявляти бодай загальникове знання і поінформованість, які входили б не тільки з Ей Бі Сі Евенів та взагалі нюйорського „Істу". Бо чи можна вважати критикою безпідставні теревені невігласа, який береться аналізувати і оцінювати життя, працю і досягнення трьох поколінь виключно на підставі того, що йому здається?

Такий підхід до справ, таке часто високопарне невігластво спостерігається від деякого часу й у відношенні до інших справ та до цілої української проблематики, як такої. Можливо, що воно має свої вияснення. Але воно напевно не має свого виправдання, як не може мати виправдання ніщо, що приносить шкоду українській справі та українському народові.

Юрій Гордюк

ВИНАХІД ІНЖЕНЕРА ЖУЧЕНКА

Сенсаційна повість

28)

— Отак ми доходимо до вершкового пункту всієї історії. Роман довів свій винахід до остаточної розв'язки, але ж він особисто признався, що тримає все в тайні, що скількість знову отриманої речовини — мінімальна, недостатна для ширших аналіз, і що, найважливіше, він свої формули тримає в таємниці, записані шифром. Тут Мещеров-Селецький сконструував рафінований плян, який йому мав видати в руки увесь винахід: він постановив пірвати Ганку і жадати, в заміну за її звільнення, повної видачі винаходу. Він вцілив добре, він же ж мав змогу раз-у-раз спостерігати, як Роман любить і цінить Ганку і що вона для нього собою представляє. Одночасно, граючи далі подвійну ролю і використовуючи своє становище фальшивого вуйка, ніби зажуреного і зрозпаченого долею Ганки, він сподівався, що зможе намовити Романа, у випадку його ваганъ, видати вповні свій винахід.

— Отже він доручив Борисову і ще якомусь свойому помічникові схопити Ганку. Опісля вислав листа з відомою погрозою. Зробивши це, він на другий день удав людину зовсім перейняту родинним нещастям і натякнув Романові про потребу за всяку ціну рятувати „бідну дівчину". По відбір течки вислав Борисова, а сам перед тим зайшов іще раз до ляборатори, щоб переконатись, що постановив робити Роман. Тут пересвідчився, що Роман видає свій винахід уповні, без ніяких штучок чи хитростей, щоб тільки рятувати Ганку, ще й побачив на власні очі приготовані пробівки і коперту з формулами, списаними під загрозою вбити Ганку. Він міг уважати зовсім слушно і логічно, що він виграв. Задоволений, він вернувся до себе, а, властиво, до дому Борисова, але тут саме, цю хитру і з залізними нервами людину, зрадила натура. Що тут було — це сьогодні неможливо і запізно нам припускати. Досить, що він постановив скористуватися з безборонности Ганки, певний того, що на другий день він і так зникне, разом з винаходом з міста. Ганка, з якою він так близько перебував, не могла на нього не зробити враження, — не скажу, що він у ній залюбився, — просто, думав надужити своєї переваги як мужчина. І що ж робить? Не хотячи ще себе демаскувати, він закриває шалем своє обличчя і йде напаствувати самотню Ганку! Тут саме перешкодив йому — я.

— Моя пивниця знаходилася на другому кінці коридору. Сидячи там два тижні, я побачив, що мені ніхто не допоможе, якщо не зроблю цього сам. Після великих труднощів удалося мені викрутити одну з дощок в стіні, що відмежовувала мою пивницю від сусідньої. Передіставшись туди, знайшов я двері з тієї другої пивниці відчинені, закладені тільки затичкою ззовні. Кілька ночей підряд, коли нікого не було, я виходив із своєї пивниці і запізнався з розкладом усього підземелля. Проте, залізні двері нагору знаходив я завжди замкнені. Тоді постановив я, якщо буде нагода, скористуватися заскоченням, і для цієї мети виліпив з хліба револьвер, який почорнив чадом зі свічки. Але ситуація різко змінилася, коли прибула Ганка. Її побачив я першої ночі, як спала, і я мусів зібрати всю силу волі, щоб не розбудити її і не сказати їй, що я теж у спільній в'язниці. Найбільше стримало мене побоювання, що Ганка, пробуджена, може скрикнути, а я не мав певности, чи не має кого поблизу. Я вернувся до себе і вирішив бути ввесь час на сторожі, щоб стати, в разі потреби, Ганці на допомогу. На цей момент не довго прийшлося ждати. Під вечір найближчого дня почув я з пивниці розмову Ганки. Приблизившись навшпиньки темним пивничним коридором, я був свідком усієї нахабности Мещерова і не видержав далі, щоб не кинутись на нього. — Про дальше не розповідаю, бо це вам усім відоме з оповідання Ганки.

Всі слухали з запертим віддихом драматичної розповіді Левка.

— Нам залишається ще, — тягнув далі Левко, вихиливши нову склянку пива — зреконструвати останні випадки. Сказати правду, то врятувала і Ганку і мене Марта. Врятував нас той її необчислений крок, що, в інших умовах, міг закінчитися для нас фатально. Марта, почувши від Романа про те, що він видає свій винахід, — і не знати чи з простої цікавости, чи з бажання щось, може, допомогти, пішла за ним назирці до печери з левами і заховалася там за живоплотом. Можемо всі уявити собі її здивування й обурення, коли вона побачила, що тим, хто відбирає течку, є її наречений — Борисов! В одній хвилині вона усвідомила собі, що впала жертвою підлого підступу, і що її наречений став нареченим тільки на те, щоб її використати й ошукати!.. Не тямлючись і не пануючи над собою, вона, виждавши поки Жученко пішов, збігла за Борисовом і відібрала йому течку, забувши в нестямі про те, що тим могла наразити Ганку на смертельну небезпеку. Але Борисова потягли за авантюру на поліцію (звідки, сподіюся, його вже випустили), а Мещерова про все повідомив сам Роман телефоном.

— Отут ми й доходимо до кінця. Що ж зробив наш фальшивий вуйко Мілько, отримавши таку фатальну для себе вістку? В одній хвилині він знайшовся без виходу. Борисов був арештований, Ганка і я хоч і в пивниці, але покищо поза його доступом. Отже він, боячися здемаскування в моменті, коли Марта приведе Романа, ставить усе на одну карту. (Кінець буде).

Перепис населення З. Д. А. й завдання нашої іміґрації

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

Цього року відбудеться 17-ий з черги що-10-річний перепис населення ЗДА.

Хоча Переписне Бюро (Цензус Бюро) працює постійно, збираючи та проголошуючи всякі статистичні дані й інформації однак, що 10 років переводить воно загальний перепис, щоб провірити стан населення й усіх ділянок його життя й діяльности.

Всім нам відомий і понижаючий нас факт, що в урядовій статистиці Америки українці досі майже не існували. Хоч ми самі твердимо, що нас у ЗДА є бодай 1 мілійон, як не більше, то останній перепис населення з 1940 р. виказує лиш біля 80 тисяч українців, та коло 60 тисяч „рутенців" і „русняків"!

Деж пропало понад 800 тисяч українців у тому переписі? Вони збагатили статистику поляків, австріяків, чехів, мадярів і росіян!..

Цього року в квестіонарі перепису населення **вставлено вперше два питання, які поможуть окреслити точно національне походження горожан ЗДА двох поколінь, себто всіх тепер живучих їх родичів:**

Питання Ч. 13: „В якім стейті (або чужім краю) дана особа роджена?

Питання Ч. 25: В якім краю роджені батько й мати даної особи?

В поясненнях до повищих питань сказано, що в відповідях треба подавати імя стейту ЗДА, території або посілости ЗДА, або чужий край, розріжняючи навіть між французькою Канадою, а рештою Канади!.. Коли цей перепис хоче такого точного поділу національного походження уродженців сусідної Канади, що є мішаниною багатьох національних груп, як і ЗДА, то тимбільше в інтересі перепису населення Америки є точні й фактичні дані про національне походження всіх горожан ЗДА.

Ясним, природним і самозрозумілим є, що всі горожани й нові іміґранти українського походження повинні відповісти на одно або друге з повищих двох питань одним словом: **Україна.** Або Ви самі, або Ваш батько і мати, або лиш батько чи мати, родились на котрійсь з українських земель, отже в краю, що зветься тепер уже всіми своїми й чужими людьми — Україною і тому треба подавати лиш ту назву, а не жадну іншу.

Цьогорічний квестіонар перепису населення не питає, в якій державі (поза Америкою й її посілостями) хто родився, під якою владою, під чиєю займанщиною, а просто й найприродніше — в якім краю. Бо край остає краєм без огляду на те, хто в нім володів вчора, а хто володіє нині. Німеччина остає Німеччиною, чи там володіють самі німці, чи американці, брітійці, французи й Совєти... Австрія є Австрією, чи там при владі самі австрійці, чи знову ж ті самі союзники з останної війни. Польща остає Польщею, чи вона була поділена між Австрією й Росією, чи тепер в цілості під Совєтами. Тож і **Україна остає Україною,** чи вона була поділена між Совєтами, Польщею, Румунією, Чехословаччиною й Мадярщиною, чи тепер майже в цілості під Совєтами. Тому в відповідях не можна вживати назви бувшого чи теперішного займанця нашого краю але треба подати одну й одиноку назву цілого нашого краю — Україна.

Той квестіонар не питає теж Вас, в якій провінції, чи в якій частині даного чужого краю (значить поза Америкою) Ви чи Ваші родичі родились. Отже не потрібно казати, що Ви чи Ваші родичі роджені в Галичині чи на Буковині, в Карпатській Україні чи Карпатській Русі, на Волині чи Поліссі, Лемківщині чи Бойківщині, Підгірю чи Поділлі, в Чернигівщині чи на Херсоні, в Слобідській Україні чи на Кримі, Вороніжчині чи Донщині. **Всі ті рідні й дорогі Вам сторони творять один великий, багатий і славний край — одну Україну** — і треба вживати тільки тої одної всеобіймаючої назви — **Україна.**

Коли так поступлять і лиш такої назви краю свого чи своїх родичів народження вживуть всі горожани Америки й нові іміґранти українського роду та всі їхні діти, роджені в Америці, тоді цьогорічний перепис населення Америки **дастя нам образ нашого стану в Америці та піднесе наше значіння серед решти горожан цего могутнього краю.**

Цьогорічний перепис населення ЗДА відбудеться в днях **від 1-го до 15-го квітня, 1950 р.** За ті два тижні біля 160 тисяч переписців відвідають кожну хату, кожну родину в ЗДА та їх посілостях і територіях з квестіонарами, що містять понад 300 питань.

Український Конґресовий Комітет, що мав на увазі цю важну справу від початку цього року, звертається отсим з проханням до всіх українських Церков, національних орґанізацій, видавництв, окружних і місцевих товариств, братств, сестрицтв і клюбів та громад, щоб повели енергійну освідомлюючу працю в справі цьогорічного перепису населення та нашого завдання супроти цього. Щоб помогти в цій праці, УКК видасть більшу скількість інформаційних листків в українській і англійській мовах, які вишле для поширення в усіх наших громадах. Читачів цеї преси просимо теж переслати повищий комунікат з рук до рук.

Український Конґресовий Комітет робить теж заходи, щоб головне Переписне Бюро видало відповідні інструкції своїм робітникам, які переводитимуть перепис, щоб вони — з іґноранції чи злої волі — не баламутили наших людей в справі вірного подання свого національного походження.

Українці й Українки! Сини й Доньки Українців! Кличемо Вас вийти з чужонаціональних криївок і нор, скинути чуже піря, відцуратись понижуючої безіменности, перестати бути „Іванами без роду", а вийти на світло дня й на арену свобідного американського життя гордими синами й доньками великого і славного свого народу й одної та одинокої в світі України!

Український Конґресовий Комітет.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

ДЕ ВОНИ?

Прочитав я статті В. Мудрого та В. Дорошенка, а передше д-ра В. Барана, в яких виявлені українські жертви большевицького НКВД. Зо свого боку хочу доповнити цей спис дальшими жертвами, мені відомими, головно з останніх днів червня 1941.

1. Володимир Пйотровський, українець, окружний суддя в Самборі (літ около 60). 2. Юрко Мартинович, урядник, Повіт. Союзу Кооператив в Самборі, член ОУН, зліквідований в Самборі, червень 1941. 3. Іван Турчин, купець в Самборі літ около тоді 30, зліквідований 1941 р. в Самборі. 5. Мгр. Зенон Макар, суддя, ур. 1905 р., зліквідований 1941 (червень) в Самборі. 6. о. Макар (батько повищого), парох Мітскович, коло Самбора, засуджений на кару смерти, розстріляний при масовій масакрі вязнів в тюрмі в Самборі, на подвірю цеї вязниці в останніх днях червня 1941 р. 7. Д-р Роман Матвіяс, суддя в Мостиськах, розстріляний в Перемишлі, (большев. весна 1941 р.). 8. Д-р Іван Хотинецький, суддя з Мостиськ, зліквідований на весні 1941 р. 9. Н. (правдоподібно Володимир) Балицький, директор кооперативи „Зоря" у Львові на Богданівці, арештований зимою 1940 р. в звязку з атентатом на обласного шефа НКВД у Львові Н. Бабарикіна, розстріляний на весні 1941 (червень), на бриґідках у Львові. 10. Юрко Грицеляк, тоді 15-літній, син о. Николая Грицеляка, канцлера, епископської консисторії в Перемишлі, замучений в тюрмі в Дрогобиці на весні 1941 р. (через арешт сина. Большевики хотіли вплинути на батька — а через нього на епископа Коциловського). Батько о. Никола Грицеляк поділив судьбу епископа Йосафата Коциловського. 11. о. Андрейчик, парох Залужа, коло Ліська, замучений в тюрмі в Стрию на весні 1941 р. (мертвого опісля знайдено в каналі під тюрмою в Стрию. 12. Володимир Банах, син о. Банаха з Доброгостова коло Дрогобича, застрілений большевиками в 1941 в червні. 13. Н. Куц, урядник міста Дрогобич, **недострілений** враз з 28 українцями в Миколаєві коло Львова (куля сховзнулася по чашці й вийшла щокою (тесть Василя Колінка з Дрогобича). Інших 27 українців, яких назвиск не памятаю, постріляно в червні 1941 р. в Миколаєві, в час відвороту большевиків. Спільну могилу віднайдено в Миколаєві. 14. Михайло Малинович, адвокат з Жидачева, розстріляний на весні 1941 р. Оскільки собі пригадую, вимінений в статті д-ра Барана. 15. Ілько Яворський з Турчанщини, розстріляний як українець відділом НКВД підчас відвороту большевиків в червні 1941 р. в селі Уличко, пов. Дрогобич, опісля там же й похований українцями. 16. Н. Савула, урядник міський в Ліську, пов. Сянік, замордований враз з іншими 20 (разом 21) українцями в Ліську в червні 1941 р. Спільну могилу знайдено в червні 1941 по відвороті большевиків. 17. Надто згадані статті нічого не згадують про масові вбивства на подвірю тюрми в Самборі около 400 українців, в останніх днях червня 1941 р. в час відвороту большевиків. Вязнів НКВД випроваджувало келіями на вязничне подвіря, де їх масово розстрілювано. Бунт, який зчинився в тюрмі та наступ німців перешкодив большевикам достріляти решту. Врятовані, які можуть бути свідками цього злочину: 1. о. Канда, парох Лішні коло Дрогобича, який тоді сидів в цій тюрмі. 2. Інж. Осип Клисяк, пізніше купець в Дрогобичі (ініціятор бунту). 3. Дмитро Крупник зі Самбора, опісля з Тернополя. Ці особи, оскільки би їх віднайти потвердять повищий факт. 18. Масова масакра селян з Гаїв Вижних коло Дрогобича, постріляних через НКВД на подвірю тюрми в Дрогобичі. По відвороті большевиків в червні 1941 знайдено замуровану пивницю в тюрмі в Дрогобичі, в якій були верствами поскладані трупи, зляні вапном. Другу могилу, кількасот трупів случайно відкрив на подвірю тюрми в Дрогобичі зливний дощ, який сполокав плитку верству землі, унаявлюючи тіла помордованих. В обох цих місцях відкрито около 700 трупів.

В цих фактах не згадує нічого ані Василь Мудрий, ані д-р Володимир Баран. І ясно, при такій широкій акції большевицького НКВД не можливо зібрати точно всего матеріялу. Багато пропадає — через обоятність очевидців. Ці факти мені особисто знані, а теж й вимінені особи — обидві вязниці я оглядав — та про ці речі відомо мені від очевидців, а теж й сусідів.

Д.

Не було ні суду ні засуду

Обговорення п'єси М. Понеділка „За двома зайцями" (за канвою відомої п'єси М. Старицького) в Літературно-Мистецькому Клюбі, викликало досить широкий відгук в українському середовищі Ню Йорку. Всі визнають, що воно було цікаве і жваве. Але в нотатках з цього приводу в пресі і в усних розмовах чомусь часто говорять про „суд" над п'єсою, а одна газетка навіть категорично твердить, що на згаданому дискусійному вечері письменники „засудили" п'єсу, як, мовляв, негодяжу. Цим дається зрозуміти, ніби-то було прийнято якусь цього роду ухвалу.

Фактично ж була (як і заповіджено наперед) дискусія над п'єсою, як літературним твором, що зрозуміло, призвела і до обговорення і самої постави п'єси в Театрі-Студії Гірняка. Перший промовець (Кошельняк), що започаткував дискусію, спинявся лише на хибних моментах. Хто інший зупинився саме на позитивах п'єси. Чи це було добре? Можна про це сперечатися, але для того, щоб учасники дискусії могли скласти собі вкінці повний образ мистецької вартости твору, як і постави театру Гірняка, та „зайняти своє становище" щодо оцінки його, — такий початок ведення дискусії на тому вечері цілком себе виправдав. Аж ніяк не копійовано безкритично совєтського „літературного судівництва" і президія кількакратно остерігала, щоб дискутанти не взяли „всерйоз" іронічно вжитого у вступному слові терміну „прокурор" і „оборонець".

Ніякої ухвали із „засудом" чи „виправданням" твору, як це практикується в підсов'єтських умовах, не було і не передбачалось. Загальна ж опінія присутніх виступила — кінець-кінцем цілком виразно: твір гостро актуальний і попри деякі хиби, влучно висміює потворну „теорію і практику" забріханої совєтської пропаганди. Образ „совєтського генерала пропаганди", Голихвостого, і „накрученої" совєтською політграмотою комсомолки Проні-Присцили виразно протистоять здоровому глуздові українських селян-колгоспників, що врешті й викривають усю нікчемність совєтського генерала від пропаганди, роздягаючи його на очах публіки.

Театр-Студія Й. Гірняка яскраво відкреслив у сценічній реалізації позитивні моменти п'єси і цим ще раз прислужився українському громадянству в Ню Йорку.

Ще хочемо нагадати один істотний момент у реалізації п'єси, який не був зазначений ні на дискусійному вечері, ні в нотатках преси. Це стосується якраз ролі Голохвостого: виконавець цієї ролі (Й. Гірняк) був загримірований „під Гітлера". Це дуже слушна і влучна деталь, якою підкреслено спільність совєтської та націстської пропаганди і цілої політичної системи, з її забріханістю і нелюдскістю.

Володимир Барагура.

Політика „уступання з дороги", „руки в кишені" та „долярова дипломатія"

У житті бувають такі ситуації, що сильна й відважна людина уступає мовчки із шляху нахабі, щоб тільки уникнути конфлікту. Це не ознака слабости чи страху, а почуття відповідальности за спокій і правопорядок. Але буває й так, що нахаба не розуміє інтенції сильної, зрівноваженої й тактовної одиниці, пояснює собі її поступливість слабосилістю й боязню, робиться чимраз настирливішою і спихає зустрічного зовсім із шляху, намагаючися зайняти його виключно для себе. Тоді єдина рада — сильним і рішучим ударом п'ястука в щоку усунути нахабу з шляху.

Подібна ситуація заіснувала тепер у світовій політиці. Тактику терпеливого уступання із шляху в почутті відповідальности за світовий мир і правопорядок стосує західній світ на чолі із ЗДА у відношенні до СССР, який на історичному шляху світових подій знаходиться в ролі нахаби. Америка й західні великодержави давали й дають багато доказів самоопанування, сильних нервів та святої терпеливости й стосування політики „уступання з дороги" східньому партнерові, прагнуть за всяку ціну уникнути зайвого, на їх думку, конфлікту, що кинув би світ в море огню й крови. Роблять це в тому переконанні, що їх східній партнер, який іде по тому самому історичному шляху тільки в противному напрямі, усвідомить собі й зрозуміє їх інтенції, перестане спихати їх у рів та закине апетит загарбати цей шлях виключно для себе.

Але, чи ця політика „уступання з дороги" виправдає себе у відношенні до СССР? Хто знає, що таке СССР, тому ясно, що така тактика не доведе до цілі й коли стосувати її в безконечність, тоді прийдеться опинитися... в рові. Поступливість тільки збільшує аґресивність совєтського союзу. У цій дійсності можлива єдина успішна розвязка: сильний удар у щоку. Це єдиний аргумент, який переконує східнього нахабу.

Чи Америка застосує цей переконливий аргумент, щоб раніше чи пізніше не знайтися в рові? Не беремося дати тут прямої відповіди, але звернемо увагу на два факти, які заіснували в останньому часі. Перший — це рішення Америки продукувати водородну бомбу й спроба видати її тайну совєтам.

Вернімся до прикладу з нахабою. Щоб викликати у настирливого противника респект та дати своїй силі реальне підтвердження, атакована людина тримає руку в кишені, мовляв, уважає, якщо треба буде, я добуду зброю й вжию її, щоб прочистити собі шлях. Таку тактику стосує Америка, проголошуючи факт продукції водородної бомби.

І знову запит. Чи політика „руки в кишені" у відношенні до СССР доведе до цілі?

Для тих, хто знає СССР відповідь ясна. Реакцію совєтського союзу можна заздалегідь передбачити. Совєти на якийсь час зменшать свою настирливість, або й перестануть бути взагалі нахабними. Вони зроблять крутий поворот — з нахаби, що лізе вам у дорогу й спихає у рів, заявлять бажання стати сопутником західніх великодержав, який готов пліч-об-пліч крокувати разом з ними в тому самому напрямі. Зрештою совєтська преса вже принесла перші вістки про таку реакцію. Появилися там статті про „можливість співжиття й співпраці соціялістичної й капіталістичної системи на довшу мету". Це буде тривати так довго, поки большевики не матимуть у руках тайни водородної бомби й не почнуть продукувати її в розмірах, які дозволяють їм вступити знову в ролю нахаби.

У таких випадках большевики мають іншу тактику й варто засвоїти собі її іншим великодержавам. Вони мовчать. Досі ніхто з совєтських джерел не довідався про кількість їх дивізій, про нові здобутки в ділянці воєнної техніки. Про „Катюшу" й „органи Сталіна", страшну артилерійську зброю, що завдала стільки моральних і кривавих втрат гітлерівським арміям, німці довідалися щойно на полі бою...

Другий факт: міністер *закордонних справ ЗДА Дін Ачесон — як повідомила преса — склав програму, як відірвати від Сталіна підбиті ним народи й сателітів.* Плян сам по собі щасливий, але метода й засоби його виконання, тобто реалізація його при допомозі „долярової дипломатії для тих, хто знає СССР, видається утопійним і наївним. Долар всесильний, але на кордонах СССР його сила кінчається. Помиляється той, хто думає, що можна в межах СССР фінансувати якийнебудь відосередній підпольно-революційний рух з надією на успіх. Жаден народ, що знайшовся в лабетах Сталіна на таку концепцію піти не може, бо такий крок не мав би ніяких шанс на успіх, а для заанґажованого народу був би однозначний із самогубством, повним фізичним знищенням. Такий плян не злякає совєтів, навпаки дасть їм у руки претекст почати масове винищування неросійських народів, мовляв, вони за американські ґроші діють на його шкоду.

Для тих, хто зорієнтований у совєтсько-большевицькій дійсності, ясне, що потрібна тут інша дипломатія: сильний удар з зовні при одночасному ослабленні совєтського колоса з середини за допомогою повстанського руху поневолених народів. Але, щоб не повторити помилки німців з 1941 р., коли був удар з зовні, але без підтримки з середини, бо „політична" програма, яку проголосили німці з нагоди створення „райхскомісаріяту України" — „моліться, працюйте й будьте щасливі", не могла ніяк заохотити цих народів до співдії.

Здається, що цих кілька прикладів-ілюстрацій з життя вистане, щоб витягти відповідний висновок, чи в відношенні до СССР політика „уступання з дороги", „руки в кишені" та „доларова дипломатія," виправдуються.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

„ЕКЗАРХ" УКРАЇНИ І „БОГОДАННИЙ" ЮСИФ.

В наші руки попала цікава книжка: **Митрополит Николай — „Слова, Речи, Посланія",** видана „Издательством Московской Патриархии" ще в 1947 р. Тим, хто не знає хто це митрополит Ніколай, слід пригадати, що в 1940-41 він був назначеним Москвою „екзархом" західних областей України і Білорусі, а в 1941-43 — „екзархом" України, „Митрополитом Київським і Галицьким". В тій книжці, що обіймає роки 1941-46, є пять „посланій" цього митрополита до населення України, перше з них датоване 28 березня 1942, а останнє 7 листопада 1946. Всі ті „посланія" — дуже характеристичний документ московської церковно - большевицької політики, не позбавлений інтересу й сьогодні.

Найбільш заболіло митр. Ніколая те, що після захоплення України німцями українська православна Церква вважала, що прийшла добра нагода зірвати з большевицькою „церквою" в Москві і її ставленником митр. Серґеєм. За це українські епископи Автокефальної Церкви удостоїлися справжньої московської лайки, особливо архиеп. Полікарп, призваний „гітлерівським лакеєм", „відщепенцем" і „найстрашнішим" прізвищем — „петлюрівцем". Підозрілим для митр. Ніколая видався архиепископ Полікарп ще 1940 р. тим, що хоч і „нібито" визнавав зверхність московського патріярхату, **але все відтягався висловити свою підлеглість на письмі.** Архиеп. Полікарп, пише митр. Ніколай, нахвалявся ще давніше, що **волів би** продати Україну чортові, **а не** дати її москалеві...

Далі митр. Ніколай лається за те, що українські єрархи подбали за переклад богослужебних книг українською мовою. Бо *„хоч це і святе діло перекладати книги, він (архиепископ Полікарп)* вклав у це чорні замисли", бо тим намагався мовно відокремити українську церкву від російської. „Російський нарід — пише митр. Ніколай — не хоче насилувати волі своїх співбратів-українців, і сам український нарід свобідним виявом волі побажав і продовжує бажати братського зєднання свого з російським народом"...

Не без пікантности є й „Послання до клиру і віруючих України в день Рождества Христового і 25-ліття Совєтської України" (як і все — в російській мові). Тут митр. Ніколаєві знову не дають спати „українські архипастирі, які зрадили родіну і матір Церкву Російську". Ті архиреї — Олексій Громадський, Пантелеймон Рудик і знову архиеп. Полікарп Сікорський.

Серед усіх благословень і святих імен, що їх щедро розсипає митр. Ніколай, соковито звучить „да будет слава і честь нашему гениальному **богоданному** вождю Іосифу Віссаріоновічу!"

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 11-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

Павло Маляр

ЗОЛОТУЮ НИВУ ЖАТИ!

(Нарис)

— Ой, збираймось працювати, золотую ниву жати... — Оцей заспів і змістом і мелодією такий простий і дохідливий до душі — відразу настроює глядачів. Заля затихає і, з розгортанням співу, входить в транс — переймається грою на сцені.

„Запорожець за Дунаєм" — славна українська опера. Єдиний великий твір автора. Чорна ніч російської реакції від доби Валуєвщини — доби душительства і пожертя всього українського — задушила й обдарований талант С. Артемовського. І чи це одна єдина змарнована сила в темряві тієї ночі? Їх багато. Вони встають довгими рядами і позначують всю нашу історію своїми жертвами, встають невідкличним рахунком і білому й червоному окупантові. А наш Шевченко? Його невідплачена жертва назавжди лишиться в народній пам'яті і будитиме сумління народу — порвати кайдани!...

— „.... грудь облегчіте, вість принесіте з рідного краю" — кінчається перше сольо (співає Н. Ярош) і погасає за сценою спів хору — "... хоч Дунай нас розділяє, серцем з вами будем жить!". — Слова мають символічний зміст. Вони хвилюють, беруть за душу. Дія розгортається. Як піде далі? І „прихильники" наших акторів і їм незнайомі — переймаються цим напруженим питанням.

На залі багато глядачів, що бачили оперу в столичних театрах — у Київі, Харкові, Львові ... І вони теж хвилюються — як воно вийде тут, у цих людей, що зросли, оформувалися далеко від України, від того природнього оточення і духовного клімату, що в їх атмосфері творена опера. Мистецтво не мислиме по-за своїм народом, що складає і духовно-культурний і соціяльно-політичний клімат, в якому воно твориться, І коли на цій сцені і оформлення і майстерність гри не до порівняння зі „столичним" театром, але глядач захоплений, він живе, переживає дійство — то це не тільки тому, що опера сама по собі хвилює його своїм символічним звучанням в обставинах далекої чужини — своєю мистецькою силою зроджує настрій, перейнятий трансляцією найпотаєннішого почуття до рідного краю, що там — „за тихим за Дунаєм", але й тому, що актори і своїм співом і грою створили те відчуття рідного краю. Вони його так само відчувають, вони не втратили духовного зв'язку з рідним краєм — з Україною.

Про виставу опери в Бостоні говорили давно, очікували дня того, коли вистава відбудеться. Над підготовкою вистави довгий час працює молодь під мистецьким керівництвом о. Е. Королишина. Більшість з них перший раз виступають не тільки в цій опері, а взагалі в поважній штуці. Це — молодь, об'єднана в хорі при православній церкві. Вони родилися тут, в Америці, зросли й виховалися в умовах, далеких від України і сприйняли Рідний Край, його духовість уже з тих традицій і звичаїв, збережених і плеканих тут, що їх принесли з собою їхні матері й батьки. І їм, іноді, трудно схопити сутність, характерність мистецького образу, перейнятися відповідним виявом гри. Ба, навіть, іноді конструкція речення, евфонія слова українського складає певну трудність для них.

І треба завдячувати великому педагогічному умінню, доброму тактові о. Е. Королишина, що він защепив цій молоді любов до рідного національного мистецтва, надихнув впевненістю і вірою в досягнення поставленої мети. Оперу молодь добре підготувала і зуміла належно її відіграти на сцені — донести до глядача її духовно-мистецьку сутність. Глядач відчував — переживав ту високу естетичну втіху, що її збудила в ньому мистецька функція опери, виявлена грою наших акторів.

Окремі співи з опери люди вже чули раніше. На ювілейному святі Українського Народного Союзу Л. Королишина і А. Пащака співали дует Одарки і Карася. Цікавість до вистави уже тут була збуджена — глядач був заінтересований гарним співом.

На цьому святі я вперше зустрів в українському оточенні і моїх знайомих ще з бостонського порту. Отой чорнявий — велика кремезна постать — це й був А. Пащак. Його рухи не здавалися мені такими „завтоматизованим". І говорити по-українському, виходить, він умів. Материнською мовою говорить! — О, та з нього справжній Карась — думав я. Як підходить йому ця роля. І постатю і голосом він візьме Караса! А Ілля Сілінський, що про нього мені говорили — він завзятий танцюрист — був отим другим, що не дався тоді в порті поговорити по-українському, — пощироси, і зник у метушні, поторохтів своїм візком до праці.

Заля наповнена публікою. Уже з половини першого акту напружене хвилювання за хід вистави спадає. Глядач в полоні цілковитого задоволення. І, навіть, ті, що бували в „столичних" театрах, перейняті приємним враженням. Зокрема, відчувається „не те" — інше звучання опери, якого опера позбавлена під большевизмом. Глибокий ліризм, велика любов до України, поневоленої окупантом, гарячим почуттям огортають душу.

Під Совєтами опера позбавлена цього глибокого національного змісту. З неї вихолощено все національне. Большевицькі „майстри соціялістичної культури" перетворили цю високомистецьку оперу на фарс — на „„жартівливу" побутову оперету — фарс глуму з української національної культури. І такий талановитий актор як Паторжинський так і лишився „вічним Карасем". А йому б — буяння і слава. Йому б слава національного співака артиста обдарованого українського народу, творця великих мистецьких вартостей!

І тут — на прикладі совєтської „переробки" опери „Запорожець за Дунаєм" може тисячний раз повторюється те, на що виразно звернув увагу молодий Т. Шевченко в „Передмові до другого видання Кобзаря" (Седнев, 1847 р.) Закликаючи тогочасну українську інтелігенцію до творення рідного національного мистецтва й літератури, він підкреслював, що москалі „аж репетують та хвалять, що найпоганше, а наші патріоти хуторяни й собі за ними — „Преочаровательно!" В чарах тих ось що: жиди, шинки, свині і п'яні баби. Може по їх утончонной" натурі і справді добре, а на наші мужицькі очі, то дуже погано." Ще тоді Шевченко вказав на принизливе — колоніяльне трактування українського мистецтва. Від Белінського, якому українська культура смерділа дьогтем, до новочасної „большевицької просвіти". проти якої рішуче був збунтувався Хвильовий, оце заганяння українського мистецтва „до шинку" до „Сатани в бочці" не припинилося, а остаточно доконуєтгся в обставинах режиму „національної формою і соціялістичної змістом" совєтської культури сучасної російської імперії. Та й форму там уже починають „перелицьовувати". Прадавню українську пісню цинічно обмосковлюють. Часто по радіо ми чуємо ось такі перли: „Русская народная песня — Паваділся журавель до бабіних канапель ..."

Вистава пройшла з добрим успіхом. Виконавці головних ролей: Люба Королишин (Одарка), Антін Пащак (Карась), Н. Ярош (Оксана), М. Ярош (Андрій) — Виявили непересічні співацькі й артистичні здібності. Добре себе показав Ф. Пащак (Іман). М. Дāвискиба (Султан). У танцях відзначилися: Софія Давид, М. Масний , С. Мічель, І Сілінський. Та й решта учасників у другорядних ролях і гуртових сценах виявилися гарним доповненням цього молодечого ансамблю. Безсумніву ансамбль має всі дані до мистецького зростання — побільшувати і розвивати свої здібності в поважну артистичну силу..

Висловлюючи сердечну подяку артистам за добре відіграння опери. Вистава якої відбулася у Бостоні 4-го грудня 1949 р. в залі Поблик Летин Скул Гол, та за щиру працю на ниві українського мистецтва. Е. Королишин хвалився, що має ще одну добру штуку — оперу „Катерина" композитора Аркаса, лібрето за поемою Т. Шевченка, над якою варто попрацювати! І справді варто, не треба марнуватися.

І хочеться закінчити, звертаючись до широкого молодечого українського довкілля в ЗДА з закликом, заспівом, яким і почав — Ой збираймось працювати, золотую ниву жати! ... — ниву українського мистецтва. — Тут в умовах вільних від всяких „переробок", маємо змогу нести в світ, у життя — до слави багате національним змістом і духовними вартостями несфальшоване українське мистецтво! А нива українського мистецтва воістину щедра, багата соковитими золотими плодами ...

Комунікат Президії УНРади

12-го січня 1950 р. до Президії УНРади надійшла „Заява голови делегації ОУН" від 3. 1. 1950, підписана п. заступником голови УНРади проф. Іваном Вовчуком, що в Президії представляє групу ОУН під проводом С. Бандери. Ця заява містить у собі низку закидів на адресу УНРади, Виконного Органу та окремих членів УНРади й „домагається" „чіткого й виразного становища УНРади" до деяких подій і внутрішніх справ українського життя, скоординування усієї політичної діяльности УНРади з революційно-визвольною боротьбою, „яку під проводом УГВР веде УПА і ОУН, спираючися на весь український нарід" та „зміни антидемократичної конструкції" УНРади. Заява ультимативно закінчується таким рішенням делегації ОУН (р): „Доки вище означені домагання не будуть узгляднені і не найдуть позитивної розв'язки, ОУН не вважає рішення НР за обов'язуючі, припиняє свою співпрацю з НР і не буде її підтримувати".

На свойому засіданні 28-29 січня ц. р. Президія УНРади, ознайомившися з текстом заяви, постановила передати цю заяву на спільний розгляд двох Комісій УНРади: Адміністративно-Політичної й Правничої, доручивши їм докладно розглянути заяву, зробити оцінку закидів і домагань ОУН (р) та виявити з погляду конституції УНРади формально-правне значення згаданого рішення ОУН(р), — оскільки воно стосується становища цієї фракції в УНРаді.

Засідання згаданих комісій відбулося 12. лютого і вироблення проекту відповіді ОУН (р) та резолюції з приводу заяви доручено окремій підкомісії. У першій половині березня відбудеться чергове засідання Президії УНРади і з приводу згаданої заяви Президія винесе постанову і подасть до відома українського громадянства належне вияснення свого відношення до заяви й до порушених у ній справ.

Президія УНРади завжди вважала й уважає нині консолідацію і концентрацію всіх конструктивних українських сил за одну з важливіших передумов успіху в наших визвольних змаганнях.

Незалежно від того, чи закиди й домагання фракції ОУН (р) слушні чи ні, — Президія дуже уважно поставилася до заяви ОУН(р) і, надаючи вияснешню порушених у заяві питань важне внутрішне-політичне значення, мала на увазі по докладнім вияснені разом з внескодавцями усіх згаданих закидів і домагань ОУН(р) повністю поінформувати українське громадянство у справі згаданої заяви. Такий порядок відповідав би нормальному ходові справи. Але „Український Самостійник" в ч. 5. від 5. 2. 1950 умістив замітку під наголовком: „ОУН зимагає від УНРади виразного становища".

Ця замітка й змусила Президію УНРади подати до відома громадянства вже тепер це попереднє коротке повідомлення в справі заяви ОУН(р).

13. лютого 1950, на чужині.

Президія УНРади.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ОПОВІСТКА

Жіночої Секції З.У.А.Допомогового Комітету в Ню Йорку.

Старанням Жіночої Секції відбудеться в неділю, 5. березня, в год. 3:30 сполудня, в приміщенні Українського Демократичного Клюбу, під ч. 56 Ст. Маркс Пл. в Ню Йорку ЧАЙНИЙ ВЕЧЕРОК. Підчас цього д-р Ярослав Макарушка виголосить доклад на лікарські теми, з якого дохід призначений на хворих від туберкульози скитальців в Европі. Після докладу буде перекуска й розмова. Вступ за добровільними датками. Прохається жінок і чоловіків до участи. (ог.)

За Жіночу Секцію ЗУАДК:
Іванна Бенцал, голова;
Марія Кузів, секретарка.

ВІСТІ З УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

1. Обрання д-ра П. Курінного звичайним професором.

Дня 8. жовтня 1949 Рада Філософічного Факультету обрала надзвичайного професора д-ра П. Курінного **звичайним професором археології.** Ухвалу затвердив Сенат дня 17-го жовтня 1949.

2. Обрання проф. М. Глобенка надзвичайним професором.

В суботу 8 жовтня 1949 Рада Філософічного Факультету обрала проф. М. Глобенка **надзвичайним професором української літератури.** Ухвалу затвердив Сенат '31 жотня 1949.

3. Габілітація д-ра В. Янева і обрання доцентом.

Рада Філософічного Факультету ухвалила дня 20 жовтня 1949, після успішного закінчення габілітаційного справування, на основі праці п. т. „Психологічні підстави окциденталізму", надати ст. асистентові д-рові В. Яневу титул габілітованого доктора і дати йому "venia legendi" **в ділянці психології** та обрати його доцентом цього предмету. Обрання доцентом затвердив Сенат дня 31 жовтня 1949.

4. Запрошення проф. Ю Блохина до викладання української літератури.

Рада Філософічного Факультету ухвалила дня 8. жовтня 1949 запросити проф. Ю. Б. Блохина **до викладання української літератури в характері професора-гостя.** Ухвалу затвердив Сенат дня 31 жовтня 1949.

5. Габілітація і обрання доцентом д-ра Л. Ребета.

Рада Факультету Права і сусп.-економічних наук ухвалила дня 17 грудня 1949, після успішного закінчення габілітаційного справування ,на основі праці п. т. „Держава і нація", надати викладачеві д-рові Л. Ребетові титул гамілітованого доктора і дати йому "venia legendi" в ділянці **державного права державознавства** та обрала його доцентом цих предметів. Ухвалу про обрання доцентом затвердив Сенат 30 грудня 1949.

6. Габілітація і обрання доцентом д-ра Б. Цюцюри.

Рада Факультету Права і сусп.-економічних наук ухвалила дня 17 грудня 1949, після успішного закінчення габілітаційного справування, на основі праці п. т. „Становище молодих працівників у Німеччині" (1) надати викладачеві д-рові Б. Цецюрі титул габілітованого доктора і дати йому "venia legendi" **в ділянці торговельного права і права праці** та обрала його доцентом цих предметів. Ухвалу про обрання доцентом затвердив Сенат дня 30 грудня 1949.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION Inc., 1949

	Adult Mortuary Fund	Disability Fund	Misc. Trust Funds (Nat'l, Orphans, Concord, Old Age Home)	Juvenile Mortuary Fund	Expense Fund	Totals
Balance From Previous Year	$8,823,657.98	$141,800.04	$151,657.19	$926,161.12	$336,152.28	$10,379,428.61
Income from January 1, 1949 to December 31, 1949.						
Payments received from members during first 12 months of benefit protection of which all or a part is used for expense*	34,170.90	2,531.76	632.94	7,808.55	56,118.87	101,263.02
All other payments or premiums received from members*	732,402.18	33,130.88	8,282.72	131,484.10	186,528.54	1,091,828.42
Refunds applied per Item 13 (b) and (c), page 3	3,196.09	294.40	73.60	1,481.31	4,132.30	9,177.70
Net amount received from members	769,769.17	35,957.04	8,989.26	140,773.96	246,779.71	1,202,269.14
Gross interest on mortgage loans during the year	30,463.23	405.04	1,207.49	1,835.01	1,461.63	35,372.40
Gross interest on bonds $253,561.89 less $9,125.60 accrued interest on bonds acquired during the year	206,445.50	3,537.03	2,328.25	24,627.90	7,497.61	244,436.29
Gross interest on liens and loans on certificates of members	14,773.42			5.14		14,778.56
Gross interest on deposits in trust companies and banks	85.45					85.45
Gross income from society's property, including $7,500.00 for society's occupancy of its own building	50,663.70				1,343.49	52,007.19
Total income from investments	302,431.30	3,942.07	3,535.74	26,468.05	10,302.73	346,679.89
Sales of lodge supplies					9.78	9.78
Sales of and Royalties from Publications			581.02		70.05	651.07
Income from Printing Plant					107,345.71	107,345.71
Grants returned to National Fund			94.02			94.02
Orphans Fund			9,327.47			9,327.47
Profit on Canadian Exchange	2,596.98					2,596.98
Gross profit on sale or maturity of ledger assets, viz:						
(a) Real Estate	1,908.50					1,908.50
(b) Bonds	27,029.82			1,627.64		28,657.46
Gross increase, by adjustment, in book value of ledger assets, viz:						
(b) Bonds (including $1,151.04 for accrual of discount)	559.54	2.75	401.07	27.97	159.71	1,151.04
Total income	$1,104,295.31	$ 39,901.86	$ 22,928.58	$ 168,897.62	$364,667.69	$ 1,700,691.06
Amounts carried forward	$9,927,953.29	$181,701.90	$174,585.77	$1,095,058.74	$700,819.97	$12,080,119.67

	Adult Mortuary Fund	Disability Fund	Misc. Trust Funds (Nat'l, Orphans, Concord, Old Age Home)	Juvenile Mortuary Fund	Expense Fund	Totals
Amounts brought forward	$9,927,953.29	$181,701.90	$174,585.77	$1,095,058.74	$700,819.97	$12,080,119.67
Disbursement from January 1, 1949 to December 31, 1949.						
Death Claims	285,416.34			3,717.50		289,133.84
Additional Accidental Death Benefits	1,000.00					1,000.00
Matured endowments	12,000.00					12,000.00
Total benefits paid	298,416.34			3,717.50		302,133.84
Surrender values	34,043.83			5,210.55		39,254.38
Refunds to members:						
(a) Paid in cash	85,745.96			5,498.89		91,244.85
(b) Applied to reduce payments				9,177.70		9,177.70
Total Benefits and payments made to members	418,206.13			23,604.64		441,810.77
Commissions and fees on payments by members: First Year $27,708.30, Renewal $41,931.67					69,639.97	69,639.97
Compensation of managers and others not paid by commission for services in obtaining new benefit protection					19,838.62	19,838.62
Field supervision and traveling expenses					21,228.27	21,228.27
Medical examiners' fees $200.00, Inspection of risks $3,769.00					3,969.00	3,969.00
Salaries of home office employees, No. 13					29,495.91	29,495.91
Salaries and all other compensation of officers, trustees and committees					14,033.34	14,033.34
Traveling and other expenses of officers, trustees and committees $8,302.02			243.44		8,058.58	8,302.02
For collection and remittance of payments and dues					83.44	83.44
Taxes, licenses and fees:						
(a) Insurance Department					904.54	904.54
(b) State Taxes, including Social Security					248.69	248.69
(c) Federal, including $452.06 Social Security					581.69	581.69
Rent for society's occupancy of its own building					7,500.00	7,500.00
General office maintenance and expenses					1,575.76	1,575.76
Advertising, printing and stationery			814.41		14,858.01	15,672.42
Postage, express, telegraph and telephone					3,070.22	3,070.22
Lodge Supplies					2,924.13	2,924.13
Official publication					54,000.00	54,000.00
Expense of Supreme Lodge meeting					3,855.57	3,855.57
Other legal expenses					2,643.96	2,643.96
Furniture and equipment					11,389.25	11,389.25
Taxes, repairs and other expenses on real estate	36,937.25				1,046.96	37,984.21
Bureau and association dues and assessments					270.00	270.00
Books, newspapers and periodicals					42.43	42.43
Insurance, except on real estate					547.85	547.85
Actuarial & Statistical expense					3,468.94	3,468.94
Voluntary Payments to Indigent Members		28,054.21				28,054.21
National Fund			6,150.00			6,150.00
Orphans Fund			4,122.86			4,122.86
Concord Fund			2,618.85			2,618.85
Operating expense of Printing Plant					103,769.92	103,769.92
Athletics					469.70	469.70
Gross decrease, by adjustment, in book value of ledger assets, viz:						
(a) Real Estate	6,156.77				93.23	6,250.00
(b) Bonds (including $4,476.44 for amortiz. of premiums)	3,838.50	72.62	23.87	504.93	36.52	4,476.44
(d) Printing Plant & Equipment					2,069.60	2,069.60
Total Disbursement	$ 465,138.65	$ 28,126.83	$ 13,973.43	$ 24,109.57	$381,714.10	$ 913,062.58
Balance before transfers	$9,462,814.64	$153,575.07	$160,612.34	$1,070,949.17	$319,105.87	$11,167,057.09
Transfer to and from (net)	—4,301.45				+ 4,301.45	
Balance	$9,458,513.19	$153,575.07	$160,612.34	$1,070,949.17	$323,407.32	$11,167,057.09

SUMMARY OF TRANSFERS

Date of transfer	From the	To the	Amount
May, December, 1949	Adult Mortuary Fund	Expense Fund	$ 37.50—Section 47 of By-Laws
January 31, 1949	Adult Mortuary Fund	Expense Fund	$4,263.95—Section 47 of By-Laws

LEDGER ASSETS

Book value of Real Estate	$ 215,500.00	$
Mortgage Loans on Real Estate, first liens	761,471.19	
Liens, loans or other credits on certificates of members	363,164.28	
Book value of Bonds	9,427,591.35	
Deposits in trust companies and banks not on interest $383,328.45; on interest $5,761.82	389,090.27	
Printing Plant and Equipment	10,240.00	
Total Ledger Assets		11,167,057.09

NON-LEDGER ASSETS

Gross interest accrued on Mortgages	$ 4,746.67	
Gross interest accrued on loans to Certificate Holders	7,846.99	
Gross interest accrued on Bonds not in default	67,819.73	
Gross interest accrued on Deposits in Banks	43.20	
Total interest due and accrued		80,456.59
Payments actually collected by subordinate Lodges not yet turned over to Supreme Lodge not over 60 days		9,709.65
Gross Assets		$ 11,257,223.33

DEDUCT ASSETS NOT ADMITTED

Deposits in suspended Banks	3,358.45	
Book value of bonds over amortized or investment value	13,764.70	
Liens, loans or other credits in excess of net value of individual certificates	6,357.83	
Printing Plant and Equipment	10,240.00	
Adjustment due to exchange on Canadian Currency	11,934.43	
		45,655.41
Total Admitted Assets		$ 11,211,567.92

LIABILITIES, RESERVES AND UNASSIGNED FUNDS.

Death benefits due and unpaid	$	$ 3,702.92
Matured Endowment		207.79
Total claims		$ 3,910.71
Salaries, rents, expenses, commissions, etc., due or accrued	35,041.54	
Estimated amount due or accrued for taxes	994.53	
Advance payments or premiums	132,614.35	
Unearned interest and rent paid in advance	140.50	
Estimated refunds declared or apportioned on certificates to and including Dec. 31, 1950	103,000.00	
Unearned subscription to official publication	2,752.75	
Orphans Fund (in trust for beneficiaries under age)	81,444.56	
National Fund (not for insurance purposes)	12,734.53	
Concord Fund (in trust for members of former Concord Society)	7,237.48	
Old Age Home Fund	49,859.03	425,819.27
Total unpaid claims and other current liabilities	$	$ 429,729.98
Reserve:		
Adult—American Experience 3%	6,511,411.00	
Adult—Additional Accidental Death Benefits	2,108.00	
Juvenile—Standard Industrial 3½%	589,528.00	7,103,047.00
Total amount of all liabilities (incl. reserves)		7,532,776.98
Reserve for Contingencies	997,000.00	
Unassigned Funds	2,681,790.94	3,678,790.94
Total to Balance with Admitted Assets		$ 11,211,567.92

EXHIBIT OF CERTIFICATES

	Number	Amount
Benefit certificates in force December 31, 1948	51,662	$35,057,754.00
Benefit certificates written during the year	8,154	5,230,825.00
Benefit certificates revived during the year	1,884	1,176,343.09
Totals	61,700	$41,464,922.09
Deduct terminated, decreased or transfered during the year	4,717	2,898,780.09
Total benefit certificates in force Dec. 31, 1949	56,983	$38,566,142.00
Benefit certificates terminated by death reported during 1949	377	290,066.59
Benefit certificates terminated by laps reported during 1949	4,340	2,608,714.50

EXHIBIT OF DEATH CLAIMS

	TOTAL CLAIMS Number	Amount
Claims unpaid December 31, 1948	8	$ 4,048.16
Claims reported during the year	377	290,066.59
Totals	385	$ 294,114.75
Claims paid during the year	376	289,133.84
Balance	9	$ 4,980.91
Saved by compromising or scaling down claims durings 1949		777.99
Claim rejected during 1949	1	500.00
Claims unpaid December 31, 1949	8	$ 3,702.92

EXHIBIT OF SICK AND ACCIDENT CLAIMS

	TOTAL CLAIMS Number	Amount
Claims reported during 1949	1	$ 1,000.00
Totals	1	$ 1,000.00
Claims paid during 1949	1	$ 1,000.00

EXHIBIT OF OLD AGE AND OTHER CLAIMS (ENDOWMENTS MATURED):

	TOTAL CLAIMS Number	Amount
Claims unpaid December 31, 1948	2	$ 207.79
Claims reported during the year 1949	13	12,000.00
Totals	15	$ 12,207.79
Claims paid during the year 1949	13	12,000.00
Claims unpaid December 31, 1949	2	$ 207.79

VALUATION EXHIBIT AS OF DECEMBER 31, 1949.

Mortuary Funds only

	ADULT	JUVENILE	COMBINED
Total Admitted Assets	$ 9,506,494.48	$ 1,076,465.12	$ 10,582,959.60
Reserve for Life Certificates	$ 6,513,519.00	$ 589,528.00	$ 7,103,047.00
Claims and Accrued Liabilities	158,996.70	43,646.85	202,643.55
Reserve for Contingencies	997,000.00		997,000.00
Total Liabilities	$ 7,669,515.70	$ 633,174.85	$ 8,302,690.55
Margin of Safety to Certificate-holders	1,836,978.78	443,290.27	2,280,269.05
Totals	$ 9,506,494.48	$ 1,076,465.12	$ 10,582,959.60
The ratio of admitted assets to total liabilities at December 31, 1949 was	124.0%	170.0%	127.5%
The ratio of actual death to the expected deaths according to the mortality tables for the year 1949 was	60.6%	13.2%	57.9%
The rate of interest earned on benefit funds during the year 1949 was	3.02%	2.76%	2.99%

(Signed) WOLFE, CORCORAN AND LINDER, Actuaries

(By) DAVID SILVERMAN.

GREGORY HERMAN, Supreme Vice-President
DMYTRO HALYCHYN, Supreme Secretary
ROMAN SLOBODIAN, Supreme Treasurer

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Зі Золотого Весілля на народні цілі.

Братство св. Арх. Михаїла справило вже другій парі Золоте Весілля, цим разом громадянам Гречаник, що обходили пятдесять літний ювілей свого подружжя. Дня 12 лютого ц.р. у церкві св. Михаїла зібралась Громада а о. Борса поблагословив їх золотий вінець та уділив Ювілятам Божого Благословленя. Опісля відбувся спільний обід, де зібралась численна громада, щоби вшанувати Ювілятів, які своєю працею здобули собі велику пошану в Ню Гейвенській громаді. П. Стасюк привітав Ювілятів і гостей від Братства та попросив п. Марущака, щоби занявся цим святом як товстмайстер. О. Борса поблагословив обід молитвою.

Запрошений о. Рейнарович, котрий прибув недавно з Европи, по обіді забрав слово, згадуючи про прикрі часи на рідній землі, та передаючи Ювілятам найщиріші побажання. Місцевий парох о. Борса зчерги привітав Ювілятів і гостей, складаючи їм свої побажання. Відтак передали побажання їх діти і внуки, що прибули на це золоте весілля. Треба згадати, що родина Гречаників належить до УНС, від. 370, тому від Тов. Любов П. Воляник передав найщиріші побажання, а від Сестрицтва Пр. Діви вітала їх пані М. Фурс.

Підчас імпрези та на заклик п. Хабінця переведено збірку на народні цілі. Збіркою занялись пані Ол. Дудик і М. Кісіль. Ювіляти жертвували $7, а решту зложили гості. Зібрано разом $56 і рішено вислати їх до УККомітету. Усім жертводавцям щира подяка.

К. Марущак.

НОВЕ АРАБСЬКЕ ПИСЬМО

Хоч араби відомі як винахідники простих цифрових знаків — арабських чисел — якими людство схоплює легко безконечні виміри всесвіту, у ділянці власних письмових знаків виявили вони велику безпорадність. Ще і досі арабський світ уживає біля 500 письмових знаків. Наслідки цього такі, що біля 90% арабської маси неграмотна. Та й для вчителів мови, інтелігенції Середнього Сходу, для друкарів чи й міжнародніх фірм, що виробляють друкарські машини й черенки, така безліч і різнородність знаків творить величезні труднощі. Проблема в цілому не така маловажна, коли зважити, що арабська азбука друга по латинській, і вживає її 1/7 людства, а це не тільки арабські країни, але й Персія, Афганістан, Маляйські острови, Індія, подекуди Филипіни, Китай та полудневий СССР.

Тому дуже інтересно занотувати вістку, що її принесли недавно часописи, про створення нової арабської азбуки, зближеної до інших модерних азбук. Творцем її є Насрі Хаттар, архітект з Лібанону.

Безпосереднім поштовхом до винаходу такої азбуки став для нього випадок, коли при викладанні торговельних курсів на берутському університеті зробив помилку, пишучи на старій арабській машинці. Він поставив тоді в сумнів доцільність існування стільки варіянтів кожної букви, як це має місце в арабській азбуці і став придумувати, якби упростити письмо. По довгих студіях старинних арабських письмових пам'яток та рівночасно модерної техніки створив він нову арабську азбуку з 30 знаків, в основу яких зумів він вкласти так майстерно елементи давніх знаків, що й старі араби, призвичаєві до старого письма, легко вивчають і відчитують нове письмо, як рідне для них.

Тепер кожний арабський друкар чи писар, уживаючи нового письма, зуживає шість разів менше місця та шість разів швидше пише. Нову азбуку легше вивчити, що матиме величезне значення в поборенні неписьменности серед арабського населення. Та й модерна друкарська техніка стане тепер доступною для арабського світу. Міжнародні фірми вже виготовили серії нових арабських черенок. Вже тепер плянують газети на Середньому Сході перейти ступнево на нове письмо, спершу подаючи в ньому тільки заголовки, потім паралельно той самий текст в обох письмах, щоб так призвичаїти населення та допомогти йому вивчити скоро нове письмо.

„МІЙ ПРИЯТЕЛЬ" —

ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ КАНАДИ Й АМЕРИКИ

На американському континенті болюче давався відчувати великий брак осібної для українських дітей газетки.

Сталося те головно тоді, коли Канада й Америка перестали діставати з Галичини дитячу літературу, з причин большевицької окупації Рідних Земель.

Щоб хоч в части заповнити цю прогалину, Централя Українців у Винипегу почала видавати місячний дитячий журнал МІЙ ПРИЯТЕЛЬ. Сталося це головно за ініціятивою новоприбулого священика о. Семена Іжика й учителя Івана Новосада, уроджениця Канади. Журналик призначений в першу чергу для української дітвори в Канаді й Америці. Щоби дати можність тим дітям, що взагалі не знають української мови, пізнати Україну — то Мій Приятель друкує кілька сторінок в англійській мові, головно те, що відноситься до українознавства. Як пр. переклад Сина України, оповідання з Історії України тощо. Решта матеріялу пишеться в українській мові. Дух журналика: загально християнський пересяклий національним. Всі діти українські, без різниці на віровизнання можуть читати Мій Приятель. Мистецьке гарне оформлення в двох красках є під кермою знаного мистця Мирона Левицького.

Сталими співробітниками Мого Приятеля є славнозвісний дитячий письменник проф. Роман Завадович і п-ні Іванна Тришевська-Савицька, які перебувають зараз в Америці. Щораз то більше росте заінтересування серед дітвори, які провадять широку кореспонденцію з Редакцією. Кожного місяця розходиться пятитисячний наклад Мого Приятеля. Велику й важку місію мусить виповняти цей журнал: вчити, виховувати й зберігати душу української дитини, щоб вона не втонула в чужому морю. В тому важному ділі цей одинокий дитячий журналик повинен знайти поперття цілого нашого загалу. Передплата на рік виносить один доляр і 50 центів. З приємністю треба ствердити, що „Мій Приятель" з кожним місяцем стає кращим і підноситься щораз то на вищий рівень. Багато мусимо вкладати всі праці для добра нашого майбутнього — українських діточок.

По ближчі інформації писати треба до Видавництва на адресу:

MY FRIEND
49 Kennedy Street
Winnipeg, Man.
Canada.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Свято Героїв.

І в павутині перехресних барв
Я палко мрію до самого рання,
Щиб Бог зістав мені найбільший дар:
Гарячу смерть — не зимне улирання.
О. Теліга.

Під таким моттом вшанувала Централя Українського Золотого Хреста з відділами 14 і 34 12 лютого в залі Українського Народного Дому в Дітройті пам'ять українських героїнь, що „гарячою смертю" вмірали за свободу і славу України. І громадянство Дітройту численно зібралося на це свято, щоб принести свій поклін великим Українкам.

Свято відкрила коротким вступним словом Голова Централі УЗХ, п-ні А. Левкут, а святочний реферат виголосила п-ні М. Квітковська, секретарка Централі. В стислій формі, на прикладі кількох наймаркантніших жінок, що зложили свої голови за Україну, прелегентка розкрила цілий монументальний образ Української Жінки — героїні на тлі наших визвольних змагань. Віра Бабенко, Марія Тарасенко, Марія Соколовська, Ольга Басараб, Олена Теліга — це тільки кілька гасел, кілька символів з тієї великої плеяди знаних і незнаних українських жінок, які рамя в рам'я з українськими чоловіками цілими тисячами ішли в нерівний бій з ворогами України і гинули, коли цього було треба для добра і слави України, але ніколи не гнулися перед ворогом, ніколи не плямили українських прапорів. Вони — ці жінки — героїні є символами і боевими кличами для грядучих поколінь.

М. Бажанський відчитав після цього уривок із своїх споминів про трагічну, а рівночасно і героїчну смерть Ольги Басараб у польській катівні, яка згинула, але не зрадила тайн українських підпольних революційних сил.

Адв. І. Панчук, голова ЗУАДК, виголосив коротку промову, малюючи на тлі наших визвольних змагань значення ЗУАДК і УКК, як складових частин цих визвольних змагань, які іншими засобами прямують до тієї самої мети. Він вказав, що визволення України лежить у таких напрямках: віра у власні сили, рішучість і безперервність нашої боротьби на всіх її відтінках та знищення Москви, червоної чи білої, як джерела всякого зла і нещастя не тільки для нас, але для цілого культурного світа. І це можемо зробити ми — ми маємо для цього досить сил, тільки треба вірити в себе і в своє історичне покликання.

Мистецька частина свята складалася з гарного хорового виступу, сольоспівів і деклямації. Український Молодечий Хор під батутою п-ні Стефанії Андрусевич - Гуменюк відспівав кілька народних пісень, п-ні Галя Машталір-Мантяновська дуже природно своїм милим шовковим голосом відспівала: „Зірвалася хуртовина" (слова Китастого, муз. Витвицького), „Хустина" (Лисенка), та „Пращаюсь Ангеле з Тобою" — дует із п-ною Петрусею Зола, що теж прекрасно відспівала „Не співай мені цієї пісні" (Січинського) та „Веснівка" (Мацюка). І. Косіковський гарним баритоном відспівав народні думи: „Вітер віє" та Пісню про полк. Сірка". З великим чуттям п-ні Стефанія Федик віддеклямувала „За волю" — Я. Березинського. Фортепіяновий супровід для хору мала у своїх руках п-а Оля Дубрівна, а для солісток п-а Галя Атаманець.

Кінцеве слово виголосила п-ні М. Паламар.

Переведена збірка на цілі ЗУАДК і КУК принесла кругло $80.

Жінкам із Українського Золотого Хреста належиться велика похвала і подяка за таке гарне свято. Роля української жінки в наших визвольних змаганнях — неоцінима.

Д. К.

ОТВОРЕННЯ НОВОГО ПОХОРОННОГО ЗАВЕДЕННЯ В НЮ ЙОРКУ

На днях отворено в Ню Йорку нове похоронне заведення, котрого властителями є Зигмунд Березовскі й Іван Броцак. Новий модерний дім і каплиця похоронного заведення знаходяться на вулиці 6-ій під числом 525, між евенями А і Б.

Зиґмунд Березовскі, управитель заведення, скінчив спеціяльну школу бальзамовання в „Емерикен Екедемі оф Ембалмінґ" і одержав відзначення. Живучи в східній частині Ню Йорку (Іст Сайд), п. З. Березовскі є знаний між українцями зі своїх попередних услуг. В останніх роках працював як погребник у найбільших похоронних заведеннях в Ню Йорку, а в одному з них черес чотири роки був управителем. Щоби віддати свою услугу й практику українському громадянству, Зиґмунд Березовскі отворив нове похоронне заведення в українськім дистрикті.

Іван Броцак, що є секретарем нового похоронного заведення, теж має довголітню практику в погребових справах, бо вже двадцятий рік проходить його праці в тій ділянці. Іван Броцак знаний теж між українцями зо своєї щирої праці при різних нагодах, як поміч у церковних підприємствах, забавах, грі і т. д.

Нове похоронне заведення Березовского і Броцака уладжене в найновіший спосіб. Дві гарні каплиці, вироблені в спеціяльнім колоніяльнім стилю, надають щирого родинного настрою. Обслуга нового заведення є совісна, щира й умірковуна в цінах. На заклик обслугує місто Ню Йорк, Бронкс, Бруклин і дальші околиці. Нове похоронне заведення щиро обслуговує всіх українців без різниці віроісповідання, маєткового стану.

Відчиняючи нове похоронне заведення, управа отсим запрошує всіх українців відвідати свій новий, модерний дім і радо будуть витати кожного гостя-глядача. (ог.)

BERRY FUNERAL HOME, Inc.
525 E. 6th St., New York 9, N. Y.

ЗВІТ
КОМІТЕТУ ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКІЙ СТУДІЮЮЧІЙ МОЛОДІ В ЕВРОПІ:

СПИС ЖЕРТВОДАВЦІВ:

Українська Студентська Громада в Ню Йорку (прихід з балю) $150.00.

Збірка біля церкви св. Юра в Ню Йорку $135.15.

Збірка біля церкви св. Володимира в Ню Йорку $82.10. (Збіркою біля церков в Ню Йорку занялись „Пластунки" і Марія Клячко).

Збірка на студентській забаві (Маланка) в Ню Йорку $82.75. Збіркою занялись: пані Голюка, Б. Слободян, Н. Муравський).

Збірка підчас вистави Студії-Театру Гірняка в Ню Йорку $61.66. (Збіркою занявся Б. Слободян).

Збірка біля укр. катол. церкви в Елизабет $39.16. (Збіркою занялись Е. Юрків та В. Клячко).

Збірка біля української катол. церкви в Джерзі Сіти $35.79. (Збіркою занялись: М. Бойчук та О. Чумак).

Збірка біля укр. катол. церкви в Нюарку $30.00. (Збіркою занялась Ева Піддубчишин).

Збірка біля укр. катол. церкви в Пасейку $31.57.

Збірка біля укр. правосл. церкви в Пасейку $19.99. (Збіркою занялись: В. Слободян та В. Мотиль).

Збірка біля укр. катол. церкви в Бруклині $28.16. (Збіркою занялись: Е. Піддубчишин, М. Бойчук, В. Клячко).

Громада Ню Гейвен, Конн. $25.00. (Переслав М. Маланчук).

Збірка на забаві СУМУ в Нюарку $11.65. (Збіркою занявся Б. Слободян).

Особисто зложили: Василь-Ко. (тижневий заробіток) $42.22; Стефанія Галичин $15; а по $10: д-р Н. Гайворонська, В. Джус, П. Стасюк.

По $5: П. Ярема, М. Туранський, Л Ленчук, Ґ. Дісаник, Т. Ляхович, д-р Р. Осінчук, М. Сурмач, Д. Доскор, М. Клячко, Е. Піддубчишин.

По $2: Ольга Ліс, Г. Ковердович, І. Цаппар, Л. Юрків, П. Івасюрський, Я. Волошин, М. Крохмальна, Б. Бородайко, О. Стешин, М. Біланич, Н. Бойчук, Л. Попович.

По $1: М. Турянська, Я. Турянський, С. Подольський, М. Подольський, А. Валько, Д. Верба, С. Кітка, І. Івасиків, В. Олійник, Віра Олійник, Т. Олійник, І. Князкий, П. Демидас, П. Боднар, Н. Березовська, Б. Кекіш, В. Антонів, В. Мудрик, Е. Квочко, М. Бачинський, Б. Барвінський, М. Марків, Ф. Дутко, Н. Хоманчук, М. Курочко, К. Яремко, Д-р Кисілевський, Проф. І. Недільський, Е. Юрків, М. Близняк, М. Петрик.

Ню Йорк, Н. Й.

229. Зібрав А. Савицький $28. Зложили по $3: Д-р Я. Макарушка; по $2 А. Савицький, Л. Савицька, А. Пасічник, І. Суський, К. Добрянський; по $1: М. Грицьковян, П. Задорецький, М. Данилик, М. Білоус, В. Кордуба, С. Головка, І. Бурава, М. Гришковян, Д. Нагірний, Д. Мох, М. Бурава, К. Лащук, М. Врублевський, А. Дубас, А. Гончар.

240. Зібрав І. Дусанівський $13; Зложили по $2: І. Готра, І. Дусанівський; по $1: Д. Оршак, І. Скуляк, Д. Скуляк, Н. Н., Т. Білін, Молодій, О. Майдан, Д. Биш, Сойнер.

116 Зібрав М. Фесак $8.50; Зложили по $1: Д. Залізняк, А. Гавецький, М. Фесак, М. Захар, П. Куделя, Радванецький, Ю. Гамуський, С. Черногорець.

858. Зібрав І. Кульмашицький $7; Зложили по $1: П. Зонькевич, М. Косьмина, М. Вілягецький, Ф. Зоковіч, І. Кульмашицький, Д. Медвецький, А. Унисько.

404. Зібрав П. Неміровський $7.30; Зложили по $1: П. Ясінський, И. Скрийлий, П. Неміровський. Решта дрібними.

340. Зібрав С. Бартка $10; Зложили по $2: Е. Ланчак, П. Богун; по $1: С. Баритко, С. Ланчак, С. Ланчак, К. Розвуд, А. Паланичка, А. Можде.

386. Зібрав І. Кефор $5; Зложили по $1: І. Кефор, В. Роговський, М. Сиван, М. Барбарич, Дмитренко.

380. Зібрав О. Кекіш $5; Зложили по $2: В. Заганяч; по $1: О. Кекіш, решта дрібними.

82. Зібрав І. Ушитко $4; Зложили по $1: Т. Г. МсКлускі, І. Федоренко, И. Ушитко, І. Ушитко.

88. Зібрав К. Столярчук $4; Зложили по $2: К. Столярчук; по $1: М. Кисилинчик, О. Бульба.

371. Зібрав В. Граб $4.25; Зложили по $2: В. Граб, решта дрібними.

400. Зібрав Л. Муравський $3.

139. Зібрав А. Керша $3,50; Зложили по $1: П. Стасюк, Р. Тихановнч, решта дрібними.

382. Зібрав М. Кекала $3; Зложили по $1: В. Кастйун, о. Л. Веселовський, М. Кекало.

338. Зібрав Д. Бакум $3,50; Зложили по $1: Д. Бакум, М. Жемчуга, решта дрібними.

228. Зібрав І. Стефанюк $2,50; Зложили по $1: В. Андріїв, І. Стефанюк.

992. Зібрала О. Шуст $2; Зложили по $1: О. Шуст, П. Тимчишин.

201. Зібрала Галина Яремко $3,50; Зложили по $1: Г. Яремко, М. Яремко, Е. Гусак.

92. Зібрав І. Тарнавський $3; Зложили по $1: Г. Сидор, Р. Марусин, І. Тарнавський.

403. Зібрав Ю. Нанассів $4; Зложили по $1: І. Говальчек, Ірина, Юліян, Арена Нанасси.

64. Зібрав С. Нестор $3; Зложили по $2: С. Нестор; по $1: В. Ділай.

419. Зібрав С. Спринський $6,25; Зложили по $2: Р. Сухий, С. Спринський; по $1,25: П. Якимів; по $1: М. Шевчук.

135. Зібрав О. Бісик $2; Зложили по $1: О. Бісик, С. Лялька.

Бруклин

168. Зібрав К. Миронюк $11; Зложили по $5: К. Миронюк; по $2: В. Миронюк; по $1: М. Миронюк, В. Качмарський, С. Качмарський, М. Горбовий.

188. Зібрав С. Панас $6; Зложили по $1: С. Панас, І. Дзигало, А. Чернявський, решта дрібними.

347. Зібрав Е. Бехметюк $2,50; Зложили по $1: Д. Косович, решта дрібними.

Особисто прислали $2: А. Карпюк. По $1: Гелен Мудрик, Л. Луців.

Бронкс

272. Зібрав І. Гладкий $16: Зложили по $3: І. Гладкий, А. Гелеті, Г. Дишук; по $2: О. Касчук; по $1: П. Гладкий, К. Клодовський, В. Мальник, Д. Кезлюк, І. Гірняк.

227. Зібрав А. Ясний $7; Зложили по $2: М. Дідоха; по $1: І. Гупало, А. Ясний, М. Вибера, А. Полянський.

119. Зібрав П. Поліщук $2,50; Зложили по $1: П. Поліщук, Б. Антонишин.

Особисто прислали: по $2: Іванна Бенцаль, С. А. Постолюк, С. Гавриляк; по $1: Д-р Я. Зозуля, Софія Морозевич.

Асторія

398. Зібрав І. Макаревич $15; Зложили по $3: Мессі Мотрук; по $2: Д-р І. Макаревич, М. Петриняк, Марко, М. Мотрук; по $1: Табака, Мартин.

894. Зібрала Е. Левицька $14; Зложили $5: Укр. Демокр. Клюб; по $1: І. Сидор, М. Привода, М. Левицький, М. Заровений, М. Микитин, М. Ґалан, Е. Кривень, С. Антонишин, П. Варнич.

Особисто прислала $2: Анна Середа.

Гемстед, Лонг Айленд

666. Зібрав М. Кирич $23; Зложили по $2: Ю. Маланчук, М. Терещук, М. Кирич; по $1: Т. Чикита, А. Верхівський, Я. Курчак, В. Стець, М. Курчак, И. Душенчук, В. Душенчук, І. Душенчук, Д. Домитришин, Т. Чикита, Г. Силюк, М. Ковальський, В. Готра, С. Когуцька, В. Подольський, С. Доцька, І. Бендерський.

Йонкерс, Н. Й.

288. Зібрав І. Вальський $8; Зложили по $2,50: І. Вальський; по $1: К. Вальський, В. Козолук, В. Хиль, решта дрібними.

310. Зібрав О. Кудрик $6; Зложили по $2: О. Кудрик; по $1: Д-р Зарицький, С. Гель, М. Шашкевич.

289. Зібрав И. Дудар $2,50; Зложили $1: И. Дудар, решта дрібн.

Особисто прислав $2: П. Русинко.

Олеан, Н. Й.

650. Зібрав Г. Підскольний $3; Зложили по $1: А. Бурчак, Г. Підскольний, М. Луцишин.

Амстердам, Н. Й.

809. Зібрав Вол. Мельничук $23; Зложили по $3; В. Мельничук; по $2,50: о. М. Мицишин; по $1: В. Юркевич, Т. Михаськів, В. Іванів, П. Марак, Інж. Лаба, Т. Банах, М. Кривулич, М. Яр, М. Бедуй, Д-р Кокоруз, М. Сухий, Макарушка, Завадович, Д-р Левицький, О. Михальчишин, Д-р Антонович, В. Барабаш.

Годсон, Н. Й.

415. Зібрав П. Сиротюк $16,50; Зложили $10: В. Куліковський; по $2: о. В. Гумовський; по $1,50: Л. Бородиецичівна; по $1: П. Сиротюк, М. Мальчівський, Г. Подюківна.

Коговс, Н. Й.

678 та 611. Зібрав Т. Ракочій $31; Зложили $10 Т-во Укр. Еміґрантів в Cohoes; по $5: И. Вілинський, П. Дземба, А. Лесняк; по $1: Малиґлупка, І. Коба, В. Сташка, Гр. Недільський, Скоренький; Кушнір Гр.

638. Зібрав П. Ракочій $12; Зложили по $10: Т-во Укр. Еміґрантів; по $2: П. Ракочій.

Нюарк, Н. Дж.

Особисто прислали по $1: М. Кармелюк, Т. Данилко, М. Витвицька, Ю. Яцевич, М. Голубко, Т. Рудий, В. Качмарський.

Елізабет, Н. Дж.

Зібрав П. Остапчук $14; Зложили $5: Укр. Центральний Ком.; по $2: П. Остапчук, А. Поливчак, Р. Слободян; по $1: С. Пограничний, М. Маркович, Н. Киценюк.

Джерзі Сіті, Н. Дж.

Особисто прислали $2: С. Гавриляк; по $1: К. Піддубчишин; Д-р Ю. Фединський, В. Ярош.

Тамс Ривер, Н. Дж.

Зібрала М. Сокіл $17; Зложили по $10: І. Щуцький; по $1: М. Сокіл, В. Рудницький, В. Калиновський, О. Парлович, М. Городинський, А. Щербаченко, І. Глорі.

Особисто прислав $1: М. Віліонок.

Мелвіл, Н. Дж.

Зібрав о. Б. Железівський та В. Ясінський $10,50; Зложили по $2: В. Романків; по $1: І. Найда, Т. Ковальський, П. Чопек, М. Бережинський, М. Голуб, Е. Зінчук, О. Б. Желехівський.

Перт Амбой, Н. Дж.

Зібрав І. Микитка $9; Зложили по $3: І. Микитка; по $1: А. Ткачук, А. Паул, М. Дякур, М. Керда, А. Павлюк, П. Савка, М. Бабяк.

Зібрав В. Ратич $4; Зложили по $1,25: В. Ратич; по $1: Р. Ратич, решта дрібними.

Ню Бронсвик, Н. Дж.

Прислав $5 С. Дембіцький.

Трентон, Н. Дж.

Зібрала Люба Гоянюк $24,60; Зложили по $1: Л. Гоянюк, А. Шумська, П. Вірбан, Н. Савчак, О. Патроник, А. Деревянко, І. Докторук, Г. Глуток, М. Мрочко, В. Копаниця, М. Старовський, С. Барбирук, Р. Казимир, П. Горітаха, С. Гладкий, З. Федорович, Д. Кузик, О. Атаманюк, С. Шилкевич, В. Савула, В. Христорід К. Форостяк, В. Гасвич, решта дрібними.

Прислала Катерина Наконей $2.

Филаделфія, Па.

Зібрав Т. Бліщ $32; Зложили по $5: Т. Бліщ і К. Шпікула, решта дрібними.

Зібрав В. Граб $20; Зложили по $10: В. Граб, Ю. Граб.

Зібрав М. Сеник $6; Зложили по $1: М. Сеник, М. Вишиванюк, Г. Грицишин, М. Сампар, А. Гораш, П. Молик.

Зібрав О. Останяк $5; Зложили по $1: М. Остапяк, о. Е. Міляшкевич, М. Олексевич, І. Черник;

Зібрав інж. Дубрівний $6; Зложили по $1: М: Михайлів, Р. Карбовник, решта дрібними.

Зібрав В. Павлінський $6; Зложили $5: В. Павлінський; по $1: Л. Рогожинський.

Зібрав О. Бережницький $5,75; Зложили по $1: О. Бережницький, Г. Дорожновський, С. Кулик, І. Кліщ, решта дрібними.

Особисто прислали $5: Г. Левуш.

Сейр, Па.

Прислав І. Г. Цибульський $5.

Ембрідж, Па.

Зібрав О. Литвин $33; Зложили по $2: О. Литвин; по $1: А. Дзюла, І. Ґерак, А. Протиник, І. Антошик, В. Стефаняк, С. Велкіш, В. Табіш, И. Радьо, В. Кудрич, В. Ґеряк, И. Тозіш, М. Дзюбінський, И. Підуфрій, М. Радьо, І. Фірич, Т. Гайдук, І. Тиро, І. Кубай, В. Андрушкевич, В. Мідяновський, В. Шалогіда, М. Гилияк, П. Вороновський, М. Драб, О. Ґобіш, О. Дзюбінська, І. Костюк, А. Хлиста, І. Протиник, А. Литвин.

Прислав С. Курило $1.

Бредок, Па.

Прислала К. Погранична $1.

Дюкезн, Па.

Зібрав П. Кореневич $14; Зложили по $1: П. Кореневич, М. Пелехій, А. Плавиняк, І. Ракочі, І. Химинець, В. Валібура, Ю. Суранович, І. Сячко, А. Карпійська, С. Пичара, А. Кравчук; $2; А. Романишин.

Чeстер, Па.

Зібрала А. Огродник $5; Зложили по $2: Г. Мотис, А. Огродник; $1: Ціхінський.

Потсвил, Па.

Зібрав В. Любик $3; Зложили по $1: В. Ловчанин, о. Онуферко, В. Любик.

Гюстон, Тексас

306. Зібрав П. Барабаш $10; Зложили по $5: П. Барабаш; по $2: З. Барабаш; по $1: О. Барабаш, В. Барабаш, Одарка Барабаш.

Шікаґо, Ілл.

32. Марія Команишин $3.

47. Зібрав П. Гладкий $6,75; Зложили по $1: Д-р І. Смук, Д-р В. Дробоцький, Д-р П. Сениця, Гр. Лозинський, Я. Михайлович, П. Гладкий, решта дрібними.

Ню Гейвен, Конн.

297. Лев Райнарович $1.

718. В. Глива $2.

Морей, Кн.

34. Зібрав Я. Купчинський $5; Зложили по $2: Лідія Придаткевич; по $1 Роман Придаткевич, М. Вачинський, Я. Купчинський.

Огайо

982. М. Кукіз $1.

45. Д. Медецький $1.

Дорчестер, Масс.

49. Зібрав І. Волощук $12,50; Зложили дрібними.

Сент Пол, Мінн.

35. Зібрала К. Качмарова $2; Зложили по $1: К. Малассюк та К. Качмарова.

Стемфорд, Конн.

300. Зібрав Д-р Палідвор $3; Зложили по $1: Ф. Сломишицький, В. Палідвор, решта дрібними.

Менчестер, Н. Г.

968. $3; Зложили по $1: М. Стецкович, Г. Петрикович та С. Шимин.

Пітсфілд, Масс.

52. Мих. Дарчук $2.

Ейткин, Мінн.

147. Дмитро Юрчишин $1,30.

Дальший список жертводавців буде!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 4. березня, в годині 7:30 ввечір, 435 Мейн вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — І. Бурний, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. — Повідомляємо всіх членів 193. відділу, що збори відбудуться в неділю, 5. березня, в годині 7. ввечір, в Укр. Домі. На цих зборах буде вибір делеґатів на конвенцію УНС і будуть інші справи до полагодження, тому обовязком кождого члена є прийти на час. — За уряд: Н. Тутко, предс.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 388, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 5. березня (перша неділя по першім), в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, 4. і Ворд ул. Проситься членкиць і членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, а також принести свій розмет за березень. Уряд вибраний той самий на 1950 рік: М. Висоловський, предс.; В. Паньків, кас.; Евфремія Воловняк, секр.; Г. Лебіщак і Н. Рубаш, контрольори; П. Гливяк і І. Соломчак, надз. хворих; Евфемія Воловняк і М. Веселовський, делеґати; Г. Лбіщак і Н. Рубаш, їх заступники. — Е. Воловняк, секр.

БОСТОН, МАСС. — На місячних зборах 19. лютого вибрано делеґата на конвенцію М. Кисіля, а на заступника П. Пантелюка. На цих зборах ухвалено, що кожний дорослий член має зложити 50 ц. до відділової каси на оплату салі і інших розходів. Збори відд. 374 відбуваються що місяця в трету неділю по першім в Elizabeth Peabody House, 357 Charles St., Boston. Проситься нових членів платити свої місячні вкладки найпізніше до 25. дня в місяці. — За уряд: П. Улашкевич, предс.; М. Вілак, кас.; М. Кисіль, фін. секр.

ВІЛКС-БАРЕ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 5. березня, в сали парафіяльній, зараз по Сл. Божій. Проситься прийти на час. — Уряд Бр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую стриєчну сестру ТЕОФІЛЮ, уроджену ВОЛЧУК, що виїхала до Америки з Маріямполя перед першою війною. Хто знає про неї, або вона сама, прошу зголоситися на адресу:
IWAN WOLCZUK
170 Delancey St., New York 2, N. Y.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ТАРЗАН, ч. 2291. Хвилина найвищого напруження.

HIS INSANE EYES GLITTERING IN ANTICIPATION OF THE KILL, THE APE OPENED WIDE HIS SLAVERING JAWS.
SUDDENLY DRAWING BACK HIS ARM, TARZAN DROVE HIS FIST DEEP INTO THE CAVERNOUS THROAT.
GASPING AND CHOKING, THE HUGE BEAST TORE AT THE APE-MAN'S FOREARM---
---AND TARZAN, SUDDENLY RELEASED, REACHED FOR HIS KNIFE.
Tex Maxon
Distr. by United Feature Syndicate, Inc.
-2291-

Очі малпи вже засвітилися в розмаху завдати смерть, а її паща отворилася широко.

У цій самій хвилині Тарзан встромив свій кулак у велику пащу.

Серед важкого віддиху перед удушенням малпа кусала рамя малпочоловіка...

...а Тарзан, звільнений на хвилину від дужання, сягнув по свій ніж.